

Et. A. Koolik...
R. Hebe...

45.612

67
7587

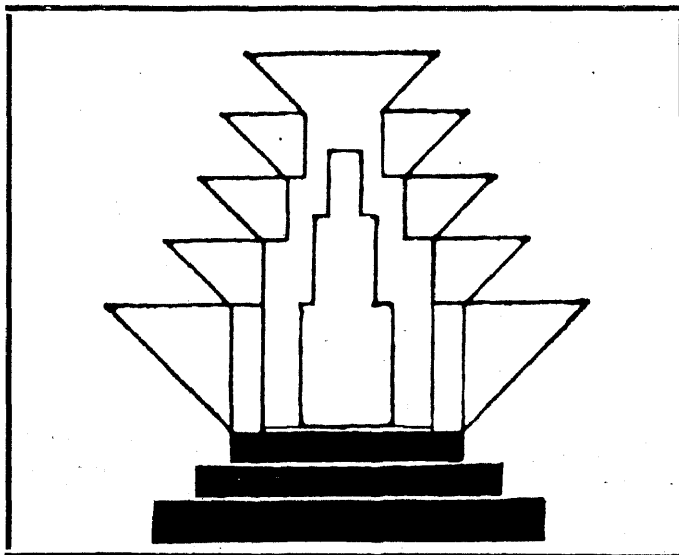
ROMAANI JÕULUALBUM

ESALU

K.O.-U. "ARENG" TALLINN, 1927A

KUNST JA TÖÖSTUS MEDEA

LIHTSAD KUID MAITSERIKKAD JA OMAPÄ-
RASED TUALETID, KÜBARAD, REISITARBED,
SPORDIASJAD, SALLID, BOLEROD, LILLED,
LINGERIE JNE.

KUNST JA TÖÖSTUS MEDEA

SUUR ROOSIKRANTSI TÄN. 15.

MÕÖDUKAD HINNAD. TULGE ja VAADAKE.

ROMAANI JÕULUALBUM

Jõulukuu 1927.

Kuldafeeeli.

Jõuluwangeeliium. Õp. W. Kuljus.

„Ma annan sulle nõu, et ja
minu käest ostad kulda. . .“
Salm. 3, 18.

Prantsuse tundelaulik Verlaine weetis omi surmaeelseid päevi piitsel ja wärwipott käes: ta kuldas kambri üle toolid, lambi, tuhatoosi ja fillatawal kombel köif, mis ette juhtus.

Selles lihtsas ning ühtlasi tähendusrikkas sünnuses nägi arvustus poeedi elu sümbooli. Mii olla laulik oma geeniusse wõraturu wäega kullanud elu-nähtusi, millest harilikud surelikud läewad mööda tuimalt ja ükskõikselt. Sääjuures on aga Verlaine'i mõtted ja meeleolud nii näitlikud ja igale arusaadawad, nagu lamp wõi need toolid. Minult uues walguses ja hülguises on neid laulik suutnud kirjeldada.

•

Verlaine'i kummaline toiming on elustanud meile mälestuse ühest teisest kuulsaft kuldaajast. Ta nimi — Jeesus. Olfte temalt kulda. Seft taewariitgi tuleku ja jumalalapse õiguse kuulutus on kui „kariistatud“ kuningakäsi kreeka muinasilmis, mis mullumundab kullaks. — Oudfad olete teie w a e s e d, teie päralt on taewariit!“

Jeesusest ja emie kuldanist ei olnud waejus mitte wõõrus. Waailma würt on m a m

mon ja teda olid maailma inimesed hinnistanud. Waejuse päralt tunti alati hirmu ja häbi, nagu sõandaks tema sigitada aimult kollaseid kadusetulufesi, mis wilgumad rewolutsioonilises palawikus proletaarlase kõhus.

Müüd sündis Jeesus ife eesliisõimes. Ta näitas sellega, kust oftida usuhälli. Oma selge filmaga ta sinna waatas, kuhu päikene ei paista, ja walguft ja selguft sai tuba täis. Müiskes keldrikambri löid jõulukiinlad särama ja waeje inimese hinge heideti lootusefäde ja jääd ärkas elutah. Jeesus J s a poeg on enesele wõtnud sulase näo ja tulnud armastuses t e e n i m a inimkonda; ta walis minu leiwapunduse ja korterikriisi ja jätitis „pehmed riided“ neile, kes on kuningatekodades, kandes ife „õnneliku särki.“ Ja ometi oli tema Jumala eesõiguftatud, aateliifim hing, kes omas südamepuhtuses oli Jumalat en-

Õpetaja Wold. Kuljus.

nast näinud ja kelle ifitus müüd näeme teda meie.

Ta oli nagu elaw pilt ja Jumala au wastupäiste, kes wäsimatu palwewäe ja kõlblife tahtekindlussega pühitfes ja kuldas üle oma pärit-

olu, ümbruse ja ajalikud eluraamid — eesli-
sõimest ristisambani kestnud waesuse ja wilet-
suse.

Jõukusega liitub sagedasti patt ja ulaelu, et
emmemini läheb kaamel nõela silmalt läbi, kui
rikas taewariiki saab. „Kitsas tee“ on aga tae-
watee ja wiib läbi raskuste wiimaks sihile.

Rogu enesele wara, mida koi ega rooste
ei rifu.

*

„Ündsad on need, kes w a i m u s w a e s
s e d: nende päralt on taewariik!“

Siin süwendab Jeesus oma waesusemõiste.
Maailma wõit on mõistatus ja teda olid
inimesed imetlemud. Sellele iseteadmusele ning
ajukultusele seab Jeesus wastukaaluks kaine
ning alandliku meele — waimus waesuse. Olge
mõistlikud, olge tagasihoidlikud, ettewaatlikud
ja sõnaahtrad, sest tartuse hakatus on jumala-
kartus. Mõttele rohkem, räägi vähem — seisa
wait Jehoowa ees, tuht ja põrn!

Nii tulid „targad Hommikumaalt“
kes olid näinud Betlemma tähte, ja kandisid
oma waimuwara jõulusõime ette, kus lamas
See, kelle isikus oli Jumal ületanud meie wai-
muanded ja meie tundmise.

See julges walujasti piitsutada wariseeride
fittsariinalist ja upsakat kirjatarlust ja mõistis
waljult hukka saduseeride külma ning armus-
tawa mõistuse. Tema tarkus oli elutarkus. Ta
oli õige rahwa walgustaja, kelle päike andis
elu, südant ja soojust. Ei wõinud tema in-
imest ohwerdada põhimõtetele, waid säadis põ-
himõtted inimese teenistusse. Mõistus ei toh-

tinud olla halastamata abinõuks minadiktatuuri
käes, kes nälgib wõimu ja surwet, waid pidi
diplomaadina ärahoidma sõda ja tüürima rah-
waid rahwuswahelise rahuaate poole.

Mu olgu Jumalale kõrges ja rahu maa pääl!

*

Nii oli Jeesus kullanud üffikuid elunähtusi
ja õpetanud neid hindama uues walguses ja aus.

Oled sina sellest „wäartuste ümberhinda-
misest“ aru saanud? Urwatawasti, sest tema
õpetas kui see, kel oli „meeleraad“, ta kõneles
kui — kuld suu.

Tabawate wõrdluste ja ometi nii lihtsate
mõttekäikudega oskas ta kõita kuulajaskonda:
ta tundis riitmi elus ja sõnas. Nad nägid selle
waestepatuuste ja tagariisatute prohweiti suust
kukkawat sõnu, kui kirsiõisi, kui kullatükke mu-
nasloolise neitsi suust, ja rippusid ta huulte
käljes. Ta loomingu stiiliilu aitas täiendada
weel wõimas ettekanne: siiu sügawustesse tun-
gim pill ja sametine häälekõla, kus näisid leid-
wat kõik maailma mured wastukaja.

*

„R o m a n“ . . .

Ra tema — kuldab. Upaatsuse ja igawuse
aastasajal õpetawad kirjandus ja luule meid
selgitatud filmadega uurima ja — armastama
elu. Nad heitwad elustawaid kuldseid kiiri ka
kallil jõuluõöl meie eluteele, et waimustada
meie noorust pettumuste süngel waatemäljal ja
kaiستا meie lapsi surma eest.

Glau tahab nende sõna olla, lihtne ja ladus,
ja kõneleda meie aimult kuldakeeli.

Mehised mehed.

Hermann Heiberg.

Ta oli kaua istunud mõtetes suure
heledasti poleeritud kirjutuslaua ees.
Nüüd tõusis ta üles sügawa ohkega,
liikus inimese ilmega, kellel raske sise-
mine võitlus on võidelda ja jäi jälle
silmapilguks liikumatult seisma. Ta sil-
mitses kõiki seda, mis ta omaks nime-
tas ja, kui mõtted teiste möödunud as-
jade peale olid üle läinud, siis asus
sügav waluilme ta näkku. Praegu heitis
päikene laia, hiilgawa kiire tupp, kau-
nistas asjakesi kirjutuslaual ja andis
siiasaadik nägematutele õhus hõljuva-
tele tolmukübemetete kuldse läike. Ent
ta walgustas ka särawa walgusega suurt
helekollast raamaturiulit mitmevärvi-

selt köidetud raamatutega, keset tmba
asuvat paberitega ja käsikirjadega kae-
tud lauda ning tõi ka esile väikese ro-
helise sohwaiba mugavad värvid ja
akna ees rippuvad tumepunased riidest
kardinad. Kuigi see kõik oli hoolsasti
hoitud ja alalise hoolitsemise tõttu wa-
nadusepoolse sileduse omanud, kandis
ta siiski kogusummas teatavat puuduse-
ilmet eneses. Silme ette tekkis etteku-
jutus, et laegastes polnud varandusi
peidus ja et puudus oli siin alaline kü-
lalaine.

Nii oligi ka tõeliselt.

Kõrval toas istusid sügavasti töö
üle kummargile olles kaks naisteroh-

vast ja kudasid, et raha saada. Ka siin ruumil oli puhas, kuid raskemeelne ilme. Mõnes elukorteris saad mulje, nagu oleks eluta asjad ajajooksul elaniku elust osa võtnud. Kuigi nad tegelikult ei saa osa võtta tegevusest, omavad nad ilme, kui oleks neil see võimalik olnud.

Tõsise välimusega, väimurikka näoga, halli peaga sama värvi habemega isand oli olnud kunagi paljuloetud kirjanik. Ei olnud ajakirja, kus mitte poleks ilmunud ta pilt ja trükitud olnud ta elulugu. Iga nädal, sagedasti ka iga päev tulid kirjad, kus oli imestust ja kiitust ta tegevuse kohta. Ent aastate jooksul muutus see ainult mälestuseks. Uus maitse teeb naeruvääriliseks selle, mis üle kogu maailma kunagi röömustas ja millele ta töötas lugupidamist ja hindamist.

Doktor Emanuel Wulpus oli liigpeenikene tööriist, et kirjutada rahvale meelegärgi.

See oli ajajärgul, kus kergem oli tõendada, et iga inimene on kõige pealt ikkagi alatu, kui et andus Stifferi looduskirjelduste võluvusele.

Kaduva kuulsusega oli puudus ta juure hiilinud ning püsima jäänud. Puudus ja mure olid endid Wulpuse juures nii laiutanud, et elanikud selle all lämbusid.

Abi pidi mees muretsema, kes kogu perekonna olemasolu eest vastutas. Nii tahtis ta, et tal kõige pealt tuli hoolitseda igapäevase leiva eest, esimest korda enese elus, tema, kes siiasaadik targa korralduse, mõistliku hoolitsuse ja kokkuhoidmise tõttu teistele eeskujuks olnud, rikka tuttava juure minna raha laenama.

Koledasti vastumeelt oli talle see tekkond. Oleks tal võimalus olnud seda ihulise valudega või hingepeinaga asetada, ta oleks seda heameelega korda saatnud.

Paluda raha, mis igamees ilma erandita kui kõige kallimat varandust armastab, seda himustada, millest keegi naljalt lahku da ei raatsi, olgu siis, kui sellest loobumine ta uhkuse või kirerahulduse sünnitab, oli

Wulpusele võrdne kõige raskemale alandusele. Laenamisega polnud ju asi sugugi lahendatud: ta teadis, et talle hingepeina sünnitab mõte, kuidas laenu tasuda.

Kui võrd vähe on autunne arenenud harilikul inimesel, niivõrd peenelt on ta kujunenud mehisel inimesel.

To oli rikas tehasteomanik, kelle poole Wulpus mõtles pöörata. Hulk aastaid oli Wulpus ta võorastevastuvõtlikus perekonnas külaline olnud. Sõprus ühendas perekondi, kelle peale isegi mitmekesised elumuutused segast mõju avaldada ei suutnud. Ent Wulpus

Kaunistatud hiigla jõulukuusk Chicago Granti pargis.

oli üks nendest, kes rikka sõbra abiandvat kätt ei tarvitanud. Isegi piinlikult püüdis ta hoiduda rahast ja muredest kõnelemast. Ta teadis, neid oli ka ta sõbral enesel olemas ning nendest hädaldasid temale inimesed, kes vajasisid ta abiandvat kätt.

Kui Wulpus üle poolpimedate eeskoja sammus, et välja minna, lähenes talle ta abikaasa, õrna, tasase olekuga nais-terahvas, kelle näolt veel endise ilu jälgi võis silmata, mida murekortsud ära pühkida püüdsid, võttis tasakesti ta ümbert kinni ja sosistas kartlikult: „Lähed sa Enke poole raha laenama?“

Ta noogutas lühidalt peaga.

„Oh, et see sulle õnnestaks! On ka ülim aeg. Tahan sulle vaid ütelda, et ma viimastel päevadel pole —“

Ent ta ei võinud kuulutada, mis abikaasa ütelda tahtis. Ta kiskus enese ta käte vahelt lahti ning sammus, pea norus, trepist alla.

Väljas säras kogu maailm kullaläikes. Oli üks neist päevist, millal päikene kõik oma säraga kaunistab. Pargis kasvavad rohelised puud ja põõsad, kust kaudu Wulpus sammus, et salanõuniku Enke elukorter juure linna sisse jõuda, särasid sätendavate päikesekiirte valguses ja kõrge võlvi sinise taevavõlvi ja päikesekiirtest ülekülvatud maapinna vahel hõljus puhas, läbipaistev, karastav õhk, mis inimeserinda kosutas ja seega inimestele elurõõmsa välimuse andis. Mure ja kurbus näisid olevat kui käega ära pühitud. Lihttöölinegi oli rõõmus; kuhu silm iganes vaatas, nägi ta rõõmsaid inimesi.

Ent on olemas ka inimesi, kes päikesepaistel võbisevad. Ja külmetava südamega vastuvõtmata kõigele tollele,

mis ta sulg alalõpmata kirjeldanud, sammus Wulpus pargist läbi ning tungis läbi tiheda käratseva, kiiresti ruttava rahvahulga. Viimaks seisis ta, kuna ta vaevalt kiiresti möödakihutava sõiduriista eest oli pääsenud, suure sivila-moodi ehitatud sõbra kivimaja ees.

Nagu harjunud kombe järel ilmuse tõsine, juurdlev uksehoidja nägu nähtavale. Oli ta aga vaevalt dr. Wulpiust silmanud, kui ta alandlikult auandes võõra ees kummardas. Silmapilk avanes uks ning abipaluja jalg astus lumivalgeid marmoristmeid katvale punase jalavaibale.

„Vaevalt oleksid Sa mulle nii vastutulelik olnud, kui Sa aimaksid, mis otsustarb ma siia ilmusin,“ sosistas Wulpus tasakesti enese ette, trepist ülespoole astudes. Kui ta nüüd trepi lõpul ukse juures olevat kellanuppu vajutas, tõmbus ta süda hirmunult kokku, nii et hing pidi tal kinni jääma. Ilmus teener, kes, kui majakorraga tuttav isik, ütles, et härrad kavatseda välja minna, kuid vististi valmis oleksid mõni silmapilk doktori härrale ohverdama. Ta palus alandlikult lähemale astuda.

Wulpus nägi ka samal silmapilgul enese ees asjalikku salanõuniku nägu. Eeskotta astudes silmas ta ka salanõuniku abikaasat mantlis ja kübaras, kes kõrvalruumi kadus, kui jalaastumist kuulis. Salanõunikul oli kübar ja kindad parajasti käes, kui Wulpus sisse astus. Kuna ta sisseastujale parema käe sirutas, ütles ta: „Vabandage armuliselt, et mu abikaasa ilmuda ei või. Ta on veidikene takistatud selles. Meil on nimelt vaja edasilükkamatule külaskäigule minna. . .“

Nii polnud sugugi kohane aeg pal-

Rikkalik valik

naiste- ja meesterahva **palitu- ja kostüümiriideid**. Alaline hästi assorteeritud kudumissiidi ja villase lõnga ladu.

Ulmer & Schmidt

Tallinn, Pikk tän. 10, ajutiselt Pikk tän. 11.

Telefon 8-67.

vega ilmuda. Ebasoodsamat aega mõlemile polnud vaja soovidagi. Kuid mõte, asja lahendamata tagasi minna, abikaasa küsimusele olema sunnitud vastama, et ta raha ei too ja lootust pole selle saamiseks, uuesti teadmatuse piinad üle elada, mis teda viimaste päevade jooksul olid piinanud, sundis Wulpiust kõike unustama ning lühikese sissejuhatusega alustama:

„Mul on kahju, et just sarnasel silmapilgul pean Teid tülitama asjaoluga, mida Teile ettekanda kavatsedes, kaheksa päeva suures mures olen olnud. Ent nüüd ei või ma enam ka mitte ühte päeva kannatada! Pean kõnelema, kuigi kardan Teie rahulolematust ära teenida, kõrgesti austatud härra salanõunik. Et lühedalt seda — —“ Wulpius peatas tahtmata, sest ta nägi, kuidas sõbra näoilme, mis siiasaadik osavõtlikult ta peal oli viibinud, korruga muutus, sinna sekka midagi vastikut üllatust ilmus. Siiski, kogu jõudu kokkuvõttes, jätkas ta: „Nii tahtsin Teid siis südamest paluda, mulle kuuks ajaks 8000 marka laenata. Rahapuudus, mis müümata kirjanduslikkudest töödest tekkis, on viimasel ajal mu raskesse seisukorda asetanud. On esimene kord mu elus, kus ma laenu palun; mul on rääkimata raske, kuid ma ei suuda teisiti — —“

Sellepeale peatas ta uuesti. Nüüd hakkas aga salanõunik kõnelema, kelle näost Wulpiust ehmatav vastik üllatus kadunud oli, ent kelle kogu olekus sunnitud vastutulelikus peegeldus:

„Nõutav summa on liig suur, härra doktor. Te ei aima, millised nõuded mul lahendada on, millised raskused mulle ette tulevad, et võlgnikkude nõudeid rahuldada. Sellepärast ei või Teile mitte kohe vastata; Te lahke loaga kaalun ma esiteks järel, kas ja kui suu-

Tuisanud tee.

rel määral ma Teid rahuldada võin. Rõhutan meelega sõna „võin“, sest on lugemata hulk isikuid võlgnikkudena mu raamatutes üles märgitud, kellelt saada on suured summad, sagedasti koguni terve varandus; pealegi on äri seis praegusel silmapilgul niivõrd halval järjel, et tõesti ei oska arvata, millega asi lõpeb. Tahan Teile veel täna kirjaliku vastuse saata ning olge kindel, et kõik teen, mis iganes mu võimuses.“ Selle järel lõpetas ta kõne lühidasti: „Nüüd aga, armas härra doktor, palun lahkesti vabandada, et külaskäigu tõttu...“

— „Ah, mina. . .“

— „Oh pole vaja vabandada! Ter-vitage abikaasat südamest! Loodan, et me teineteist pea jälle näeme.“

Mõni minut hiljem oli Wulpius uulitsal. Nagu ta seda enimasti, tõelist elu kirjeldades, oli juttudes kirjutanud, sarnanes ta täieliselt abitule lapsele.

Talle näis, nagu oleks ta mingi kuritööga hakkama saanud, millele karistus peaks järgnema. Ta ei oodanud midagi head: meelegeid valitses südames. Siiski ei kandnud ta südames viha sõbra vastu. Omas südames mu-

J. Jegorow'i Riide ja pudu kauplus

Raekoja plats Nr. 18-

Soovitan suures valikus kõiksugu riide- ja pudukaupu.
Hinnad äärmiselt odavad.

retses ta isegi selle eest, kes talle otsustaval silmapilgul abiandva käe oli välja sirutamata jätnud.

* * *

Tolle päeva õhtul toodi kauase ootamise järel kiri. Ta oli tuntud salanõuniku kirjutatud ja sisaldas:

„Armas härra doktor!

Kui Teile nelituhat marka pisut abipakub, palun selle summa homme tagamajas kassast vastu võtta.

Tagasimaksuga pole mingit kiiret.

Teie truud

Enke“

Esimene Wulpiuse tunne oli vabanemine suurest koormast. Pöörane teadmatus oli kadunud ja pealegi oli talle sõber alale jäänud, mis harilikult rahaajades kaotatakse. Kirja toon, mis ärimeeste kombel lühikene ja täpne, oli paremaks tõenduseks. Ta aus mõtlemiseviis, millest Wulpiusel rohkesti tõendusid olemas, oli uue tõenduse omanud. Kiri ei nõudnud võlakirja ja ei sisaldanud ka maksu tähtaega. Aga just sellepärast sundis ta eneses valvel olema kohustustunde, just see vastutulelikkuse viis nõudis tungivalt olla parem, kui üks paljudest, kes küll laenavad, kuid ei mõtle tagasimaksu peale: ta kohustas ennast heasüdamlisele laenajale nii ruttu kui iganes võimalik laenu tasuda. Ülekeevate tundmustega haaras ta kohe sulle ning kirjutas sõbrale veel samal päeval sellest.

* * *

Sellest sündmusest olid möödunud peaaegu kolm aastat. Tuhandete muu-

datuste hulka, mis ajaga kaasas käivad, kuulus ka see, et läbikäimine Enke ja Wulpiuse vahel oli katkenud. Andja oli veel sama sügise algul harilikult võrsilekutse saatnud, kuid Wulpiust, kes polnud veel midagi ära tasunud, hoidis häbi tagasi ning takistas lähenemast sõbrale.

Kui ta viimaks kavatses Enkele võrsile minna ja paluda vabandust, et ta pole suutnud sõnapidada, sundis teda raske haigus voodisse heitma. Sellest paranedes olid ununenud kõik mõtted mineviku kohta.

Tervise tagasitulekuga ja tööjõu kustumisega tuli kõik jõud rakendada tööle, et rahuldada igapäevaseid võimalusi; väljaspool igasuguseid võimalusepiire olid väljavaated muretseda raha mingiks uueks otstarbeks. Jälle hakkas Wulpiust vaevama painajalik tunne, et ta vilets viivitaja, sõnamurdja isegi, nii et ta, et vabaneda hinge piinast, püüdis loobuda igasugustest mõtetest sõbra suhtes; nii loobus ta ka kavatsustest sõpra kunagi külastada.

Enke aga hoidis peenetundeliselt esilekutsumast sõbras mulje, mis tuleks meele võlatasumise. Seega ei saanud ta sellele võrsilekutseid. Nii katkes läbikäimine kahe perekonna vahel, et nad juba rohkem kui aastapäevad polnud näinud üksteist. Kui nad aga kohtasid teineteist, siis püüdsid mõlemad ruttu üksteisest lahkuda ülalnimetatud põhjustel. Kolm nädalat hiljem suri Wulpiuse tütar ergupalavikku: ületöötamine oli ta eluküünla kustutanud. Mure ei lahkunud paljukannatanud mehe ukseävelt ja kolmandama aasta lõpupoole tikkus häda juba uksest ja aknast sisse, nii et paljukan-

Riidekauplus

A. Laamann

Väike Karja, 8.
kõnefr. 27-78.

ja

Venefurg, 1.
kõnefr. 14-52.

Rikkalik valik

siidi, villase, poolsiidi, sameti ja pesuriide kaupadest, jne. Täislinased pesu- ja käsifööriided. Laualinad, pikeetekid, voodivaibad jne.

Hinnad odavad!

natanud mees langes põlvili ja palus taevalt pääsemist.

Kuuldus sellest otsatumast hädast ulatas ka salanõuniku kõrvu, kes parajasti kontoris istus ja kalkuleeris, kui suure summa ta jagab jõulupühiks vaestele ja puuduskannatajatele; viimaste hulka kirjutas ta ka Wulpiuse nime. Ta pani ümbrikusse 2000 marka ning muudetud käekirjaga kirjutas ta vanale sõbrale:

„Läbisorides vanu arveid selgub, et võlgnen Teile, minule mõni aasta tagasi saadetud jutu eest 2000 marka, mis Teile siin juures ära saadan, kuid ühtlasi vabandada palun, et liig hilja enese eksitust parandan.

N. N.“

* * *

Jõululaupäeva hommikul tulnud kirjade hulgas sai Enke ka ühe tähistatud kirja, mille sisu kõlas järgmiselt:

„Väga austatud härra salanõunik!

Kui suudaksite heita pilku mu südamesse, siis näeksite, et mure kõrval, mis mind halastamata on muljunud viimaste aastate kestvusel, leiavad seal aset kaks tunnet: piiramatu tänutunne Teie sõpruse eest, kuid ka häbitunne, et olen Teie usaldust kurjasti tarvitanud.

Ma pole Teile mitte midagi tasunud, ega pole Teie poole ilmunud Teid tänama. Palun uskuge, et mind sundis sarnasel kombel tegutsema suur vaesus ja ei mitte tänutundmuse puudus. Et ma täna ootamatult ühelt kirjastajalt sain aastate eest saamata jäänud tasu, siis avaneb mulle seega võimalus, et suudan tasuda poole Teile võlnevast summast ja pühitsen seega sügava õnnetundega eriti õnnelikke jõulupühi.

Südamliku austusega ning lootusega, Teie mu peale mitte väga pahane ei ole, mida südamest palun anda andeks, jään Teie vanaks sõbraks. Teie Wulpius“

Päras nende ridade lugemist jäi Enke tarretanult istuma. Harva, peaaegu kunagi, polnud ta tänu saanud tehtud heateo eest. Ta ei olnud ka kunagi head teinud, et tänu saada, vaid et teda

selleks sundis ligemiste puudus ning vaesus ja et teda kaastundmus sundis nii toimima.

Kui aga temas midagi lõi lõkkele, nagu täna, kui ta jälle pidi uskuma, et maailmas valitseb õiglus ja tõsine mehine meel, siis avaldus temas ligemisearmastus kahevõrra enam, kui muidu.

Inimene, kes nagu ta seda teadis, oli sunnitud olude sunnil peaaegu nälgima, kuigi ta töötas igapäev peale keskööd, kes loobus igasugustest elumõnudest, kes juba sellepärast vajas lõbusat meeleolu ja häid näiteid elust, sest need andsid toitu ta loovale vaimule, kes selle puudusel tõeliselt vaimset ja kehaliselt kannatas, — sellel polnud teha midagi muud, kui kiiresti ära anda seda, mis praegusel silmapilgul tähendas temale õhku, valgust ja toitu.

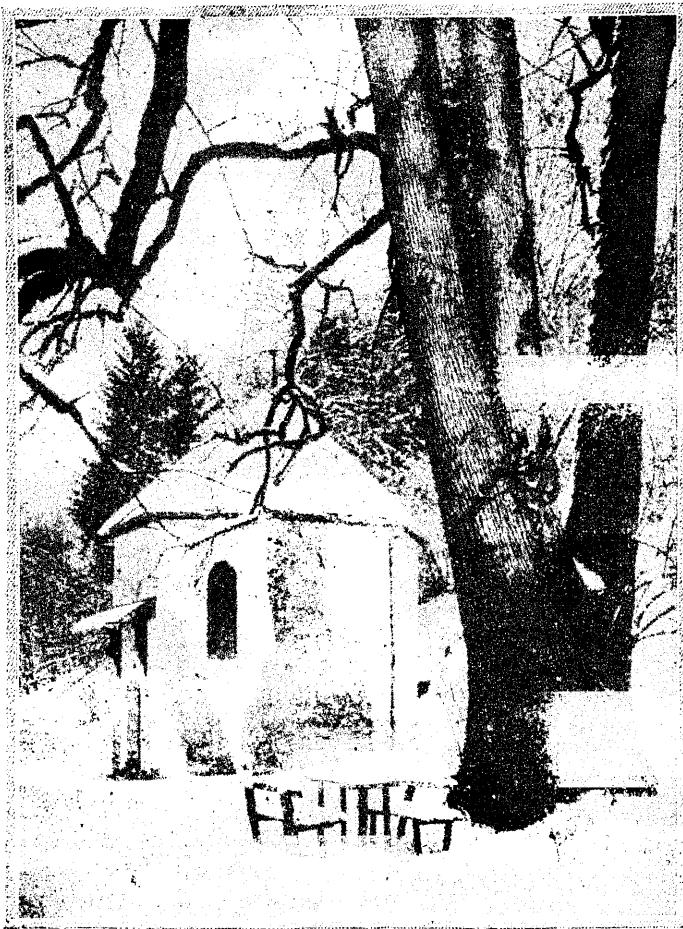
Ent need, kellel alatu meel, kuidas suudavad need uskuda, et on veel inimesi, kes puhtad südamest? Sarnased karjuvad igal uulitsanurgal, et iga inimene on omamoodi kiskjas, ainult kalalätungimiseviisides lähevad üksteisest lahku. — —

* * *

Jõululaupäeva õhtu oli kättejõudnud. Wulpiuse elutoas põles väikene lambikene nagu ikka väikse tulega. Ta abikaasa istus ning õmbles pesu kuhugi poodi, kuna pisarad tal alatasa põskesid mööda alla varisesid ja nägemist ning pesuõmblemist takistasid. Tagatoas töötas kirjanik ise: tal oli vaja lõpetada uueaasta juttu ajakirjale. Selles jutus kirjeldas ta inimõnne, kes seda kaua olid oodanud. Aga aasta viimasel päeval oli täitunud nende kauaaegne lootus. Lugejad armastavad

Jõulud kodumaa piiril.

Talve pargis.

ikka hästilõppevaid juttusid ja ei taha, et neile ka juttudes meele tuletatakse elumuresid.

Ent korraga laskis ta kesk tööd pea kätele langeda, sest pisarad, mis ootamatult hakkasid voolama, takistasid tööd.

Muremõtted tikkusid kallale ja võtsid võimust: kui ta kohe peale pühi tasu jutu eest kätte ei saa, siis on kõigiga lõpp.

Ta tundis ka ise, et temas asus midagi rasket, midagi tekitavat, mis tahab ta kiskuda tõvevoodi. Mis siis, kui ta jääb jälle haigeks, nagu mineval ja ülemineval aastal? Mis siis?

Uks avanes: ta abikaasa seis is lävel. Olevat tulnud kellegi käskjalg.

Wulpius noogutas peaga, tõusis väsinult üles ja astus elutuppa.

„Äinult Teile isiklikult kästi ära anda,“ ütles käskjalg ja lahkus.

Wulpius laskus abikaasa kõrvale vabale toolile ja avas hajameelselt kirja. Ta viibis mõtetes jutu juures; mis kirjas oli, arvas ta juba teadvat. See oli arvatavasti sellelt lehetoimetajalt, kellele ta pidi valmistama veel teise jutu.

Ent sealt tuli esile midagi muud: seal oli kviitung kaheksatuhanda marga peale ja 4000 marka sularahas. Juurelisatud kaardile oli kirjutatud:

„Tana võin Teile, armas Wulpius, soovitada laenu teise osa, nimelt 4000 marka ära saata. Kuid, mis Teile rohkem rõõmu valmistab, kui juurelisatud raha, on teadaanne, et mulle õnnetas leida Teile kindla hea sisetulekuga koha kohalise kuukirja toimetuses. Ma kuulsin juhuslikult vaba olevast kohast ning pöörasin isiklikult minule tuttava kirjastaja poole. Ta ootab Teid läbirääkimisele.

„Nüüd aga — palun — hoidke jälle pea püsti! — Siis pühitseb kahevõrra rõõmust jõulupühi Teie vana truud sõber

Paul Enke.

Järelmärksus. Lähemas tulevikus loodan Teid külastada võima. Andke andeks, et see ei sündinud juba varem!“

Mees, kes luges neid ridu, hakkas valju häälega nutma, nii et väikene koerakene, kes harilikult istus laua all, hakkas valjusti haukuma. „Mis puudus jälle ta peremehel? Kas rõhusid teda jälle uued mured? —“

Germelshausen.

Friedrich Gerstäcker.

1842. aasta sügisel rändas elurõõmus noormees, paun seljas ja kepp käes pikkamisi ning mõnutsedes laial maanteel, mis Marisfeldist Wichtelhauseni poole viis.

Et ta mitte käsitööline polnud, kes ühest kohast teise rändab tööd otsides, võis esimesest silmapilgust vaadates kohe ütelda, kui vaatleja ka kenasti valmistatud nahasse köidetud mappi poleks tähele pannud, mis rihmadega pauna külge oli kinnitatud. Välimus näitas, et siin on tegemist kunstnikuga. Seda tõendas kenasti poolviltu peasasuv must, laiaservadega kaabu, pikad kullakarva käharad juuksed, pehme põskhabe ja ka kantud must sametist kuub. Et käies palavus liiga kippus tegema, oli noormees kuuenõhid lahti teinud, nii et puhas valge särk nähtavale tuli, — vesti ei kandnud ta sooja ilma puhul. Kaelas kandis ta mustast siidist rätikut.

Oli ta umbes veerand tunni teed Marisfeldist eemalejõudnud, hakati seal jumalateenistuseks kirikukelli helistama. Noormees jäi seisatama, toetus kepi najale ja kuulatas himuga kellahelinat, mis imekaunisti siia kostis.

Kellahelin oli ammu vaikinud, siiski seisatas ta veel ja silmitses, unistades mäe kõrgustikkude poole. Taimus viibis ta kodus omakste juures, väikeses sõbralikus Taunuse mäe jalal asuvas külas: ta mõtles ema ja õdede peale ja peaaegu näis, kui tahaks pisar silma tungida. Ometi ei andund ta kerge, rõõmus süda kurbadele mõtetele asupaika. Ta võttis kaabu peast, lehvitades sellega saatis sinna poole tuulega tervitusi, kus arvas kodu olevat, haaras siis kindlamini kepi pihku ja sammus edasi.

Päikene põletas armuheitmata kõrgelt taevast ja küttis maantee, mida paks tolmukord kattis, kuumaks. Asjata oli noor rändur pahemale ja paremale poole silmitsenud, kas ei leiduks mingit paremat jalgrada. Paremal pool harunes kord maantee kaheks, mis aga mingit mõnu ei pakkunud ja kaugele sihist eemale töötas viia. Nii sammus ta vana teed mööda edasi, kunni selge

mäeojakese juure jõudis, mis lagunenud kivist silla alt läbi voolas. Teine pool ojakest lookles kaugusesse väike algrada ilma kindla eesmärgita Werraorgu. Et joonistustemapi tagavara rikastada, hüppas noormees üksikutel kividel kuiva jalaga ojast üle niidetud heinamaale ja sammus seal elastilisel murul, tihedate lepapõsaste varjus kiiresti edasi, sisemiselt vahetuskaubaga rahul.

„Nüüd on mul ometi see kasu, et ei tea kuhu jõuan,“ naeris ta enese ette. „Siin ei ilmu nähtavale igavaid kilomeetriposte ega teenäitajaid, kes aegsasti kuulutavad, kuidas nimetatke eeltulevat küla. Ent imeliselt vaikne on siin orus! Kuid imestada pole ju midagi, sest pühapäevadel pole talupoegadel ju midagi vaja väljas toimetada. On nad nädala otsa saha taga või vankri kõrval sammunud, siis ei hooli nad pühapäeval jalutamisest suuremat midagi. Enne lõunat tukutakse jutluse ajal kirikus ja õhtul sirutatakse jalad kõrtsilaua all välja. Jah, kõrtsis praegu klaas õlut sarnase soojaga ära juua, poleks sugugi laiduväärt. Ent sunniks kunni me lähema kõrtsini jõuame, kustutame janu külma ojaveega.“ Nende sõnadega viskas ta pauna seljast, kaabu peast, laskus maha, kummardus veele lähemale ja jõi, kunni janu oli kustutatud.

Sel teel karastatud jäid ta silmad imeliselt kasvanud pajul peatuma, mis ta kiiresti, harjunud võttega mappi joonistas. Nii puhanud viskas ta pauna uuesti selga ja astus edasi, hoolimata kuhu jalgrada jõuab.

Nõnda oli ta umbes tund aega sammunud, vahete vahel siin imeliku kaljuranga, seal lopsaka lepapõõsa, teal jälle konarlise tammeoksa mappi joonistades. Päikene oli aga alatasa kõrgemale tõusnud. Nüüd otsustas noormees jalgadele rohkem jõudu anda, et lõunasöögiks kuhugi külla jõuda. Seal silmas ta orus, üsna oja kaldal, vanal kivil, kus enne kunagi mõni pühakuju asunud, noort talutüdrukut istuvat ja teed silmitsevat, kust kaudu ta lähenes.

Arnold, nii oli noore kunstniku nimi,

jäi imestades seisma, kui nägi, et imekena, vaevalt seitsmeteistkümne aastane neiukene, iseäralises kuid imekenas omapärases talupoja muinsusülikonnas jooksis temale laiali sirutatud kätega vastu. Arnold sai aru, et neiukene teda kellekski teiseks pidas ja et rõõmuhõiske mõnele teisele oli määratud. Ka neiukene sai eksitusest aru, jäi ehmunult seisma, läks näost esiteks valgeks, siis aga korruga punaseks ja kogeldas viimaks häbelikult: „Palun mitte pahaks panna, võõras, et teid teiseks pidasin . . .“

— „Ärwasid mind enese kallima olevat, kallis laps? Kas pole nii?“ naeris noormees. „Ja nüüd oled tusane, et teine tundmatu olevus sulle ükskõikselt teel vastu tuleb? Ära pahanda, et mina see ei ole, keda ootad!“

— „Ah, miks te nõnda kõnelete?“ sosistas tüdruk kartlikult. „Kuidas tohin pahandada. Kuid kui te ainult oskaks arvata, kuidas ma rõõmustasin, et teda jälle näen!“

— „Siis pole vaja, et teda kauem ootad,“ ütles Arnold, kellele tõsiselt imekena maaneiu lihtsus hakkas meeldima. „Oleks mina su kallima asemel, ei peaks sa mitte silmapilkugi asjata ootama.“

— „Kui imeliselt teie kõneleda oskate,“ vastas tüdruk häbenedes. „Kui ta tulla võiks, oleks ta kindlasti siin. Kuid, võib olla, on ta haige — või koguni surnud,“ lisas ta pikaldaselt ja südame põhjast ohates juure.

— „On ta siis kaua ennast asjata oodata lasknud?“

— „Väga kaua koguni.“

— „Vahest elab ta siit kaunis kauigel?“

— „Kaugel? Ja — sinna on hea tükk teed,“ ütles tüdruk: „Ta elab Piiskopikülas.“

— „Piiskopikülas?“ hüüdis Arnold rõõmsasti: „Seal elasin ma ju neli nädalat ja tunnen seal igat last. Kuidas ta nimi on?“

— „Heinrich — Heinrich Vollgut,“ ütles tüdruk punastades. „Ta on talitaja poeg Piiskopikülast.“

— „Imelik,“ arvas Arnold, „olen talitaja juures rohkem kui üks kord käinud ja minu teada on ta nimi Bäuerling ja mitte Vollgut. Sarnast nime, Vollgut, ei leidu terves külas mitte.“

— „Siis ei tunne te veel kõiki inimesi seal,“ arvas tüdruk, ja kogu ta mureliku näo üle libises tasane õnnelik naeratus, mis tegi ta näo jumekamaks, kui murelikkus.

— „Kuid Piiskopikülast võib ju otse üle mägede tulles kahe, kõige rohkem, kolme tunniga siia jõuda,“ arvas noor kunstnik.

„Ent ometi pole ta veel siia jõudnud.“ kostis tüdruk ohates, „kuigi ta kindla sõnaga tõotas tulla.“

— „Siis tuleb ta ka,“ tõendas Arnold truusüdamliselt, „sest on keegi sinule midagi lubanud, siis peaks sellel kivi südame asemel rinnus olema, kui ta sõna ei peaks. Sarnane pole ju su Heinrich mitte!“

— „Ei, kindlasti mitte,“ vastas tüdruk truusüdamliselt. „Ent nüüd ei tohi ma kauem viibida, sest lõunaks pean kodus olema, muidu pahandab isa.“

— „Kus sa asud?“

— „Siin orus. Kuulete muidugi kelahelinat? Praegu lõpeb jumalateenistus.“

Arnold jäi kuulatama. Kaugelt kõlas

Veinikauplus C. Petenberg. asut. 1849.

Pikk t. 17, Börsekelder, tel. 17-02.

soovitab pühadeks:

„EMLO“ liköörid, konjakid, napsid, Rootsi punsch etc.

kodumaa ja väljamaa

Weinid, Champagner, Cognac, Whisky, Akvavit, Arrak, Rum etc.

kõrges headuses.

Iga sisseost saadetakse soovikorral koju.

pikaldane kellakölin kõrvu. Kuid mitte täieheliliselt ei kostnud ta heli, vaid plärisedes. Kui ta sinnapoole alla vaatas, näis nagu oleks olevat org suitsuvinega kaetud.

„Teie kirikukell on lõhki,“ naeratas ta: „sest ta pläriseb.“

— „Jah, seda me teame,“ kostis tüdruk ükskõikselt „Kenasti ta küll ei helise ja oleks vaja olnud teda uuesti valada lasta, kuid puudub aeg ja raha ja pealegi pole ligilähedal ka osavaid kellavalajaid leida. Ent see ei tähenda midagi: me teame, mis ta helin tähendab ja nii aitab ka lõhkinen kell.“

— „Kuidas nimetatakse küla, kust sa pärit oled?“

— „Germelshausen.“

— „Kas on teilt Wichtelshauseni küla kaugel?“

— „Ei kuigi kaugel. Jalgrada kaudu sammudes jõuate poole tunniga kohale, või koguni veel ennemgi, kui kiiresti astute.“

— „Siis tulen ma sinuga seltsis su külast läbi ja kui seal veel võõraste-maja leidub, siis sünn lõunat.“

— „On olemas küll võõrastemaja, kuid liig hea,“ ütles neiu ohtes ja vaatas veel kord tagasi, kas vahet ei tule oodatav.

„Kuidas võib võõrastemaja liig hea olla?“

— „Talupojale küll,“ sõnas tüdruk tõsiselt, kuna ta noormehega alla orgu sammus, „sest tal on ka õhtuti kodus mõndagi toimetamist, mis hooletusesse jääb, kui ta hilja ööseni võõrastemajas istub.“

— „Mul pole täna midagi hooletusesse jätta.“

— „Jah, linnahärradega on lugu teine: nad ei tee tööd ja neil ei jää seega midagi hooletusesse. Kuid talupoeg, see peab neile ju leiba muretsema.“

— „Õieti pole see mitte täiesti nii,“ naeris Arnold: „talupoeg peab küll põldu harima, et leiba saada, kuid linnamehed peavad seda jälle omakord talupoegadelt ostma, ja sagedasti kaunis soolase hinnaga; talupoeg tahab, et talle hästi maksetakse, kui ta midagi teeb.“

— „Kuid teie ei tee ju tööd!“

— „Miks siis mitte?“

— „Seda näitavad ju te käed.“

— „Siis tahan kohe näidata, kuidas ja mis ma teen,“ naeris Arnold. „Istu veidikene sinna lamedale kivile selle suure sirelipõõsa varju.“

— „Mis jaoks seda?“

— „Istu, aga istu!“ hüüdis noor kunstnik, viskas kiiresti pauna seljast ja haaras pliatsi ning joonistusmapi kätte.

— „Aga ma pean ju koju minema.“

— „Viie minutiga olen ma tööga valmis. Tahaksin heameelega mälestust suure maailma kaasa võtta, mille kohta ka Heinrichil midagi ütelda poleks.“

— „Minult midagi mälestuseks? Te teete nalja!“

— „Tahan su pildi mälestuseks kaasa võtta.“

— „Siis olete maalikunstnik!“

— „Jah, seda küll.“

— „Ah kui tore see on! Siis võite Germelshauseni küla kirikus pildid uuesti üle maalida, sest nad on väga luitunud.“

R. Klausson'i

shokoladi-, kompveki ja biskviidi tehase saadused on maitsevad ainult selle tõttu, et need on valmistatud headest ainetest heade tööliste poolt.

==== Saada igas äris ====

— „Kuidas su nimi on?“ küsis nüüd Arnold, kes vaheajal oli avanud mapi ja hakkas joonistama kena neiu näojooni.

„Gertrud.“

— „Ja su isa on?“

— „Küla talitaja. — Kui te maalikunstnik olete, ei tohi te mitte võõraste-majja minna: tuletekohe minuga ühes, et peale lõunasööki isaga läbirääkida võiksite.“

— „Ah kirikupiltide asjus?“ naeris Arnold.

— „Ja muidugi,“ kostis tüdruk tõsiselt. „Siis võiite me juures viibida kaua, kaua, kunn jälle kord meie päev kätte jõuab ja pildid valmis on.“

— „Selle üle kõneleme hiljem veel, Gertrud,“ ütles noor kunstnik, kuna ta samal ajal lasi kiiresti pliiatsit liikuda, — „kuid kas ei jää see Heinrich pahaseks, kui ma mõnikord või koguni sagedasti teie pool viibin ja sinuga lobisen.“

— „Heinrich ei tule täna enam,“ kostis tüdruk.

— „Täna küll mitte, kuid võib olla homme.“

— „Ei,“ ütles tüdruk tõsiselt ja rahulikult: „kui ta kella üheteistkümneks pole ilmunud, siis ei tule ta enam, kui on kord jälle meie päev.“

— „Teie päev! Mis mõtled sa sellega?“ Tüdruk vaatas tõsiselt ja suurte silmadega ta otsa, kuid ei andnud seletust; kuna ta silmega kõrgel heljuwaid pilvi jälgis, ilmus ta näole valu ja kannatuse ilme.

Gertrud oli sel silmapilgul tõesti ime kena, nii et Arnold suures tuhinas, millega ta pilti lõpetada püüdis, kõik mu unustas. Ka ei jäänud talle enam kuigi palju aega järgi: noor tüdruk tõusis järsku püsti, tõmbas rätiku silme ette, et nägu päikesekiirte eest kaitsta, ja sõnas:

„Pean koju ruttama: päev jõuab ja kodus oodatakse mind.“

Ent Arnoldil oli ka väikene pilt valmis ja, paari joonega kleidi volte ära tähendades, sõnas ta lehte ulatades:

„Kas tabasin õieti?“

„Olen see siis mina?“ hüüdis Gertrud kiiresti ja ehmunult.

„Kes siis?“ naeris Arnold.

„Ja selle pildi tahate enesele pidada ja enesega ühes viia?“ küsis tüdruk kartlikult, hirmuga.

„Iseenesest mõista!“ hüüdis noor-

mees. „Ja kui ma siit kaugel, kaugel eemal viibin, tahan sageli sind meele tuletada.“

— „Kas lubab seda aga isa?“

— „Et su peale mõtlen? Kuidas võib ta seda keelda?“

— „Ei, mitte seda, vaid, et te pildi kaasa võtate — laia ilma.“

— „Ta ei või ju seda takistada kallim,“ ütles Arnold sõbralikult. „Kuid võib olla on sinul paha, kui vastu tahtmist pildi pean omandama?“

— „Minul? — Ei!“ kostis tüdruk pisut järelemõteldes, „kui — võib olla — siiski küsin, mis isa selle kohta arvab.“

— „Oled rumal laps,“ naeris noor kunstnik, „sest isegi printsessil poleks midagi selle vastu, kui mõni kunstnik ta näojooned enesega kaasa viiks. Sellest pole ju sinul mingit kahju. Ära jookse ometi nii kiiresti, metsik olevus, tulen ju sinuga ühes! — või tahad mind lõunata siia mahajätta? Oled vist kirikupildid unustanud?“

— „Ah, jah, pildid,“ sõnas tüdruk seisatama jäädes ja järe!sammujat oodates. Arnold, kes kiiresti joonistustemapi oli kinni sidunud, asus järgmisel silmapilgul ta kõrval ning kiiremalt kui ennem sammuti nüüd küla poole.

Küla asus hulga lähemal, kui Arnold lõhkise kellaheli järel otsustada oskas, sest see, mis noormees kaugel oli pidanud elavaiaiga piiratud viljapuudeks, mille taga asus peidus, põhjast ja kirdest laialiste viljapõldudega piiratud vana küla madala tõmbi torniga kirikuga ja suitsunud majadega.

Siin sammusid nad ka kõrval hästi sillutatud mõlemilt poolt viljapuudest piiratud maanteel edasi. Küla kohal lasus paks suitsupilv, mis Arnold juba kaugemalt oli tähelepannud ja millest läbi vaevaga päikesekiired tungisid, mis õudsa kollaka valgusega vanu halle sammeldanud majakatuseid valgustasid. — Arnold suutis vaevalt seda kõik lähemalt silmata, sest Gertrud oli, kui nad külla jõudsid, pikkamisi ta käest kinni võtnud ja sellest kinni hoides, keeras ta lähemasse põiktänavasse.

Imelik tunne tuksatas noorest elurõõmsast poisist läbi, kui tüdruku soe käsi teda puudutas ja tahtmata püüdis ta noore tüdruku pilku tabada. Gertrud aga ei tõstnud silmi üles; maha löödud silmil juhtis ta külalise isa majja. Ar-

noldi tähelepanek pöördus lõpuks vastutulevatele külaelanikkudele, kes kõik vaiksesti, tervitamata, möödusid.

See paistis imelikuna, sest teistes naabruses asuvates külades oleks suureka eksisammuks peetud, kui möödaminejad võõrast teekäijast teretamata oleks möödunud. Siin aga ei mõelnud keegi selle peale, vaid läks vaikides mööda, nagu suures linnas on harjumuseks, või jäi seal ja teal seisma ning vaatas neile järgi, — ei lausunud aga seal juures sõnakestki. Ka tüdruk ei teretanud vastutulejaid.

Milline imeline välimus oli vanadel, nikerdustega kaunistatud kelpkatustega majadel, sest pühapäeva peale vaatamata olid kõikidel majadel aknaruudud tuhmid ja tinast raamid klaaside ümber luitunud. Seal ja teal aga avati mõni aken ja sõbralikud neidudenäod või auväärt majaperenaised vaatasid möödaminejatele järgi. Ka rahvariietemood oli hoopis teisem, kui naabruses elutsevatal talupoegadel. Pealegi valitses ümberkaudu sarnane vaikus, et Arnold võõrastas ja tähendas :

„Teie peate vist pühapäeva niivõrd pühaks, et isegi vastutulijaid ei tereta. Kui ma mitte seal ja teal mõnda koera ei kuuleks haukuvat ja kukke laulvat, — peaks makogu küla surnuks pidama.“

— „On ju lõunaaeg,“ kostis Gertrud rahuliselt: „siis pole inimestel tuju kõnelda. Seda kärarikkamad on nad aga täna õhtul.“

— „Tänu taevale,“ hüüdis Arnold, „vähemalt leidub siin lapsi, kes tänaval mängivad. Mul ajab see olukord siin õudsusetunde peale. Piiskopikülas pühitseti pühapäeva teisiti.“

— „Seal on ka mu isamaja,“ tähendas Gertrud tasase häälega.

— „Sinna ei ole mul sugugi sünnis nii ootamata tüliks kaela kukkuda. Ma võiksin ebasoodsal ajalilmuda ja ometi tahan näha enese ümber ainult rõõmsaid nägusid. Parema juhata, hea laps. mulle, kus teil võõrastemaja asub või parem otsin ma ta ise üles, sest ega Germelshausenis ta kuhugi mujale pole asetatud, kui kiriku lähedusesse. Kui torni silmas pean, ega ma siis ära eksi.“

— „Seal on teil õigus, sest seal asubki võõrastemaja,“ ütles Gertrud rahuliku häälega. „Ent kodus oodatakse meid

ammugi ja teil pole vaja sugugi karta, et kutsumata külalisena tulete.“

— „Meid oodatakse? Ah sa arvad iseenast ja Heinrichi? Jah, Gertrud, kui sa nõus oleksid mind tema asemel võtma, siis jääksin ma sinu juure nii kaua, kunni mind ise minema saadad.“

Viimaseid sõnu oli ta südamliku häälega kõnelenud ja tasakesi tüdruku kätt surunud, mida ta veel käes hoidis. Seal jäi korraga Gertrud seisma, vaatas suuril silmil talle otsa ja küsis :

„Kas tõesti tahate jääda?“

— „Kõige suurema rõõmuga,“ hüüdis noor kunstnik, keda tüdruku imeiline kenadus oli kütkestanud. Gertrud ei vastanud midagi, vaid läks mõttes edasi, nagu kaaluks ta saatjalt kuulnud sõnu järele ja jäi viimaks kõrge katusega maja ette seisatama, kuhu viis lai kivist trepp, raud käsipuudega piiratud, ja sõnas endiselt lihtsalt kartliku häälega :

„Siin on minu elukoht, kulla härra, ja kui soovite, palun minu isa juure trepist üles tulla. Isa rõõmustab väga, kui teid enese juures näha võib.“

Enne kui Arnold midagi selle peale vastata oskas, avanes üleval trepil uks ja talitaja tuli välja, kuna samal ajal ka aken avanes, kust vana naisterahva sõbralik nägu välja vaatas ja naeratades peaga teretamiseks noogutas. Talitaja hüüdis :

„Aga, Gertrud, täna oled sa kaua ära olnud. Ja näe, millise kena noormehe oled ligi toonud!“

— „Austatud härra! . . .“

— „Pole vaja trepil enam aega viita: tulge aga tupp, kimbid on ammu juba valmis. Viimaks lähevad nad kõvaks ja supp jahtub.“

— „Aga see ei ole ju Heinrich!“ hüüdis vana naisterahvas aknast. „Ma olen ju alati ütelnud, et see enam nägu ei näita.“

— „Mis siis, emakene?“ sõnas talitaja. „Eks see kõlba ka.“ Ja võõrale käe välja sirutades, ütles ta: „Olge tervitatud Germelshausenis, kulla noorhärra, kust tüdruk teid iganes kätte sai! Näüd aga tulge sööma ja laske toit hea maitsta! Muud jutud võime pärast lõunasööki vesta.“

Ta ei andnud noorele kunstnikule aega vabandamiseks, raputas tugevasti ta kätt, mida Gertrud oli lahtilasknud, kui ta laiast kivitrepist üles hakkas sam-

muma, võttis sõbralikult käe alt kinni ja juhatas noormehe suure ruumikasse elutappa.

Toas valitses sumbunud mullalõhn ja Arnoldile, kellele talupoja harjumus ammugi tuntud oli, kes igat värsket tuuleõhku toast eemal hoiab ja isegi suvel ahju kütab, et soojas konte haududa, paistis see siin siiski iseäralikuna. Ka kitsas võõrus ei pakkunud head pilti: lubi oli seintelt maha langenud ja hooletult seina ääre pühitud. Ainuke aken tagaseinas oli puhastamatu klaasidega, nii et valgus vaevaliselt sisse tungis ja trepp, mis lakka viis, oli lagunenud. — Ometi jäi noorele kunstnikule vähe aega selle silmitsemiseks, sest võõrastevastuvõtlik peremees avas ukse elutappa ja Arnold leidis enese olevat ruumikas, laias, kuid madalavõitu elutoas, mis oli hästi tuulutatud, mille põrand valge liivaga üle riputatud ja kus kesket tuba seisev söögilaud valge puhta linaga kaetud, mis liiga võõrastavalt muude ümbritsevate toariistade seast silma torkas.

Peale vana naisterahva, kes praegu akna sulus ja toole lauale lähemale nihutas, leidusid toas veel paar punapõskelist lapsukest ühes toa nurgas ja tüse taluperenaine, kes supikausiga köögist sisse astuvale tüdrukule ukse avas. Nüüd aga auras klimbisupp laual ja kõik tungisid toolide juure, et toitu võtma hakata. Ometi ei istunud keegi. Lapsedki vaatasid, nagu Arnoldile näis, kartlikult isale otsa.

See vaid asus oma tooli juure, tõetus käega selle korja najale ja vaatas vaikides, tummalt enese ette. Kas ta palvetas? Arnold pani tähele, kuidas ta huuled olid kõvasti kokku litsutud, parem käsi rippus rusikas alla; — neis näojoontes ei peegeldanud palve, vaid tardunud, asjata kangekaelsus.

Seal astus Gertrud tasakesti isa juure ja pani käe ta õlale, vana naisterahvas vaid seisis sõnalausumata ta vastas ja vaatas paluvate pilkudega temale otsa.

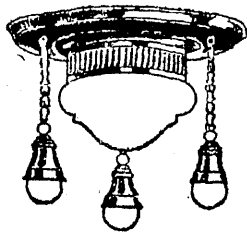
„Hakakem sööma!“ sõnas viimaks talupoeg järsult — „ei aita ju ometi midagi! Ja tooli kõrvale lükates ning võõrale peaga nogutades, istus ta toolile, haaras kulbi ja hakkas kõigile toitu taldrekule tõstma

Arnoldile näis kogu mehe olek veidi imelisena ja rõhutatud ümbruses valitsev meeolu ei suutnud teda ka lõbustada. Ent trilitaja polnud mees, kes kurbi mõtteid oleks lasknud söögilaua juures aset võtta. Kui ta jälle vastu lauda koputas, astus tüdruk tuppa ja asetas pudeli ja klaasid lauale. Kalli märjukesega, mis talitaja klaasidesse valas, tuli nagu uus elu ja lõbu kogu laudkonda.

Arnoldi soontest voolas nagu vedel tuli: kogu oma eluaeg ei olnud ta veel sarnast jooki maitsenud. Ka Gertrud jõi seda ning isegi vanaema, kes hiljem jälle vokitaha asus ja tasase häälega laulukest endisest lõbusast elust Gernelshauseni külas enese ette ümises

A-S. DROMMETER & Ko. Tallinnas, Lai tänav nr. 5.

Müüb **odavasti**, soovikorral ka osamaksuga soodsatel tingimustel

Lae-, laua-, seina-
ELEKTRI-
lampe
suures valikus

Viini vabriku
„Ferro-Watt“-i
öölampide
esisut ja ladu.

Raadioaparaate
ja nende osi
kuulsa
„SAABA“
vabrikust.

ELEKTRI-
triikraude, kohvi-,
teekanne,
kastruleid, pliite,
patju jne.

Talitaja oli korraga kui uuesti sündinud: nii vaikne ja sõnakehv, kui ta enne oli olnud, seda lõbusam ja elavam oli ta nüüd Ka Arnold tundis, et temassegi vein mõjus. Ilma, et ta õieti oskas seletada, oli talitaja kustki viiuli haaranud ja mängis lõbusat tantsulugu, kuna Arnold kena Gertrudiga toas keerutas, voki ümber ajas ja toolid tüdrukule teele tõukas, kes söögiriistu kööki kanda kavatses. Ta tegi kõiksugu rumalusi, nii et teised toasolijaid naeruga kõhtusid kinni hoidsid.

Korraga jäid kõik toas vaikseks; ja kui Arnold imestades talitaja poole vaatas, tähendas see viilipoognaga akna poole ja asetaski viiuli tagasi vanasse puust kasti, kust ta selle oli esiletoonud. Arnold vaatas tänavale ja nägi, kuidas puusärki surnuaia poole kanti.

Kuus meest valgeis ülikonnis kandisid puusärki õlgadel ja selle järel sammus hallpea vanakene, kes väikest linajuukselist tüdrukukest käekõrval hoidis. Vanakene kõndis murtuna puusärgi järel, väikene tüdruk aga, kes näis nelja aastane olevat ja kellel nähtavasti aimu polnud, keda puusärgis maamulda kanti, noogutas peaga sõbralikult igale poole, kus aga tuttavat nägu silmas ja naeris koguni valjusti, kui paar koera üksteist tagaajades talitaja maja trepi vastu jooksid ja uperkuuti kukkusid.

Senni kaua, kui surnumatjad näha olid, valitses vaikus toas, siis aga astus Gertrud noore kunstniku juure ja sõnas:

„Nüüd puhake veidikene. Olete ju küllalt hullanud: jääte veel viimaks vanast veinist joobnuks. Võtke kübar ja tulge, lähme seltsis jalutama. Kui tagasi jõuame, siis on aeg ka käes võr-rastemajja minna, sest seal on täna õhtul tants.“

— „Ah tantsida saab täna ka veel,“ hüüdis Arnold lõbusasti: „siis jõudsin siia just õigel ajal. Ja sinuga, Gertrud, tantsin esimese tantsu, kui nõus oled?“

— „Heameelega, kui teil midagi selle vastu pole!“

Arnold oli vaheajal mütsi haaranud ja joonistusmapi pihku võtnud.

„Mis teie tolle raamatuga kavatsete teha?“ küsis talitaja.

„Ta joonistab, isa,“ ütles Gertrud —

„on ka minu joonistanud paberile. Vaadake kord seda pilti siin!“

Arnold avas joonistusmapi ja ulatas pildi talitajale.

Vaikides silmitses talupoeg veidikene aega pilti.

„Ja seda pilti tahate koju kaasa viia?“ küsis ta viimaks, „tahate ta raami alla asetada ja, võib olla, koguni üles seinale riputada?“

— „Ja miks siis mitte?“

— „Sa lubad seda ometi, isa?“ küsis Gertrud.

„Kui ta meie juure ei jää,“ naeris talitaja, „siis pole mul midagi selle vastu. Kuid, seal puudub veel midagi!“

— „Mis siis?“

— „Matuserong, mis siit mööda läks.“

— Joonistage ka rong lehele ja siis võite lehe kaasa võtta.“

— „Kuidas sünnivad Gertrud ja matuserong ühte?“

— „Seal on ruumi veel küllalt,“ ütles talitaja jonnakalt. „Joonistage matuserong ka pildile, kuidu ma ei salli, et Teie mu tüdruku pildi kaasa viite. Sarnases kurvameelses seltskonnas ei tohi keegi halba mu lapsest arvata.“

Arnold raputas imelise nõudmise üle pead, et pidi kenale lapsele matuserongi auvahiks kaasa andma. Vanamees näis aga jonnakalt nõudmisest kinni hoidvat. Et teda rahustada, otsustas Arnold ta tahtmist täita. Hiljem võis ta ju kurva seltskonna maha nühkida.

Osava käega oli ta peagi mööda kõndinud kujud, kuigi mälestuse järel, paberile visanud. Kogu perekond asus ta ümber ja imestas, kui kiiresti pilt edenes.

— „Kas olen nüüd õieti tabanud?“ hüüdis Arnold toolilt üles karates ja hoidis pildi õieli käega eemal kaugel.

„Suurepäraline!“ noogutas talitaja peaga. „Poleks kunagi uskunud, et teie nii kärmesti tööga valmis saate. Nüüd jätkub sellest! Minge tüdrukuga jalutama ja vaadake küla lähemalt: ega te teda niipea jälle ei näe. Kella viieks aga olge tagasi: täna on pidupäev ja teie peate kaasa pidutsema!“

Lämbunud õhus hakkas Arnoldi vindis pea valutama. Ta igatses värske õhu kätte minna. Mõni minut hiljem sammus ta kena Gertrudi kõrval länaval, mis külast läbi viis.

Nüüd polnud ka tänav sugugi nii

eluta, kui siiasaadik: lapsed mängisid tänaval ja vanad inimesed istusid uste ees ja vaatasid laste mängimist pealt. Kogu ümbruskonnal imelise majadega oleks kindlasti sõbralisem ilme olnud, poleks mitte pruunikas paks suitsupilv seda katnud, nii et päikesekiired sealt läbi tungida ei suutnud.

„Kas põleb siin lähedal mõni soo või mets?“ küsis kunstnik tüdrukult. „See suits ei asu teiste külade kohal ja ei tule korstnatest.“

— „See on kütisest,“ ütles Gertrud rahuliselt. „Kas te pole siis midagi enne Germelshausenist kuulnud?“

— „Ei!“

— „See on imelik jutt, sest küla on igivana.“

— „Majad näevad küll igivanad välja ja ka inimesed kannavad vanu riideid. Ka kõlab te keelemurre veidi iselaadi, kui ümbruskonna külates. Te ei lähe vist mitte heameelega kodukülalt kaugemale?“

— „Ei sugugi,“ kostis Gertrud lühidalt.

— „Ka pääsukesi pole siin näha! Ega need ometi ära veel pole lenanud?“

— „Juba ammugi kadusid need,“ kostis tüdruk ühetooniliselt. „Germelshausenis ei pesitse enam pääsukesed. Võib olla, et nad kütisesuitsu ei salli.“

— „Kas see siis alati siin olemas on?“

— „Alati.“

— „Siis on suits ka selles süüdi, et teie viljapuuaiad on puuviljast lagedad. Marisfeldi külas pidid inimesed puudele toed alla panema, et oksad ei murduks, niivõrd rikas puuviljasaak oli seal külas.“

Gertrud ei vastanud midagi, vaid jalutas vaikides ta kõrval edasi, kunni nad küla lõpule jõudsid. Teel tervitas ta vahete vahel mõnda lapsukest sõbralikult või kõneles selle või teise tüdrukuga pisut eeloleva tantsu ja riie-tuse üle.

Seal juures silmitsesid tüdrukud noort kunstnikku kahetsedes, nii et sellel, ilma et ise oleks aru saanud mikspärast, süda raskeks läks. Ometi ei tahtnud ta Gertrudilt lähemat pärima hakata.

Viimaks jõudsid nad küla viimaste majade juure ja nii lõbus ja elav, kui külas oli, oli siin sellevastu kõik vaikne ja nagu surnud. Rohtaedades olid jalg-

teed rohtunud, nii et näis, nagu poleks keegi jalga sinna tõstnud. Ka paistis võõrale imelisena, et mitte ühel viljapuul vilja ei leidunud.

Vastutulejates tundis Arnold matuslisi. Need sammusid vaikides neist mööda külla. Tahtmata juhtisid mölemaid jalutajad sammud surnuaia poole.

Arnold püüdis kaaslast, kes liig tõsiseks oli jäänud, lõbustada ja jutustas muudest kõhtadest, kus ta käinud ja olnud ja kuidas mujal maailmas elatakse. Gertrud polnud eluilmas veel raudteed näinud, ega sellest midagi kuulnud ja kuulas selle tõttu tähelepanelikult seletusi. Ka telegrafist polnud tal aimu, ega ka muudest leidustest. Noor kunstnik ei suutnud selgusele jõuda, kuidas on see võimalik, et Saksamaal võisid inimesed nii eraldatud välisilmast elada.

Juttu vestes, jõudsid nad surnuaeda. Ka siin paistsid kalmuküngastele asetatud ristid ja mälestusmärgid iseäralistena, kuigi nad olid äärmiselt lihtsad.

„See siin on üsna vana rist,“ ütles Arnold, kuna ta lähemal asuva risti juure kummardus ja vaevaga luges: „Anna Marie Berthold, sündinud Stieglitz. Sündinud 1. detsembril aastal 1188, surnud 2. detsembril aastal 1224.“

— „Siin puhkab mu ema,“ ütles Gertrud tõsise häälega, kuna paar pisarat ta silmist põskede kaudu maha veeresid.

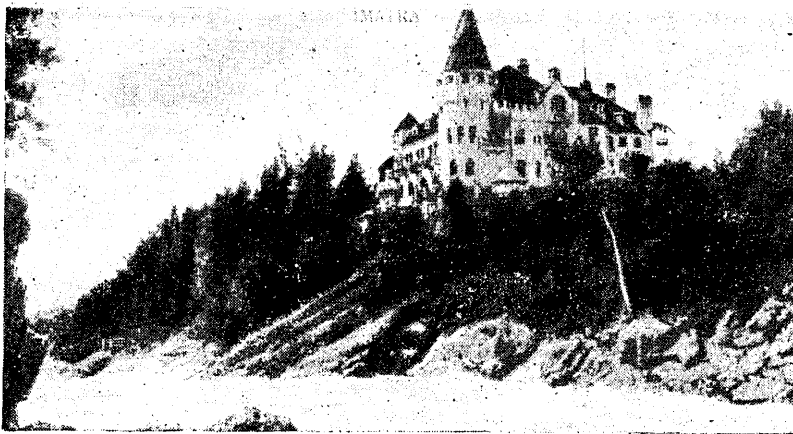
— „Sinu ema, armas laps,“ imestas Arnold. „Tahtsid vist ütelda aluema, mis õigem oleks.“

— „Ei ema ja mitte aluema,“ kostis Gertrud, „siin puhkab tõesti minu ema ja mitte keegi muu. Hiljem abiellus isa uuesti ja see, kes nüüd kodus istub, on võõrasema.“

— „Kuid siin on ju kirjutatud: „surnud 2. detsembril aastal 1224.“

— „Mis hoolin mina aastaarvust,“ vastas Gertrud kurva häälega. „Küll on raske elada, kui ema kalmukünka all puhkab. Ometi, võib olla,“ lisas ta tasakesti järele mõeldes juure, „on ehk parem, et Jumal ema ära kutsus.“

Arnold raputas pead ja kummardus uuesti kivi juure, et jälgida, kas esimene kaks aastaarvus mitte kogemata kaheksa ei ole, sest sarnane eksimine on vanaaegse kirjutusviisi juures võimalik, kuid teine kaks oli täpselt esimese sarnane ja praegu ei kirjutatud

Võõrastemaja Imatra kaldal.

Soome maastik.

Luulelisel Imatra kõrgel kaldal asub üks ilusamateid soome võõrastemajadest. Ta akendest ja rõdudelt avaneb veetlev vaade mässavate veevoogude tegevusele. Soome valitsus ehitab kosele suure elektrijaama. Kose veevood juhatakse torudesse, kus nad panevad keerlema turbiinid, mis hakkavad andma elektrivoolu kogu Soomele.

Võõrastemaja keset igavest jääd ja lund.

Alpimägestikus, Jungfrau raudtee lõpul, keset igavest jääd, lund ning kaljusid, 5457 meetri kõrgusel üle meripinna, asub nagu pääsukesepesa kalju küljes Euroopa kõrgeim võõrastemaja. See on moodne, kõigi mõnusustega varustatud mägivõõrastemaja, kaitstud tormide ja laviinide eest. Temas on ilusad toad, saal, vannid, dušid, elektrivalgustus ja korralik köök. Rõdult avaneb kütkestav vaade alla Alpide suurimale jääliugustikule. Uuemaajatehnika on hoolitsetud hõlpsa juurepääsu ja ühenduse eest välismaailmaga: võõrastemajani viib mägiraudtee, sealsamas asub ka post ja telegraaf.

Võõrastemaja Jungfrau harjal.

veel mitte 1884. aastat vaid oli alles 1842. aasta. Võiis ka võimalik olla, et aastaarvu kivissetäkkija oli töös eksinud, mis aga tüdruk meelehårduses tähele ei pannud. Selle tõttu jättis Arnold kivi ja tüdruku rahule, kes kalmu künkale oli maha kummardunud ja palvetas. Ta hakkas teisi mälestussambaid ja riste uurima, kuid kõik need kandsid aastaarvusi, mis mitu head aastasada käesolevast ajast tagasi olid. Uusi haua mälestusmärke ei leidnud ta siin mitte ühtegi, kuigi praegugi surinuid siia viimasele puhkusele asetati, nagu viimane värske haud tõendas.

Üle madala kirikuaia müüri oli hea küla ja ka kirikut silmata. Kiiresti tarvitas Arnold juhust ja joonistas kogupildi joonistusmappi. Kuid ka siin asus imeline kütisesuits, kuigi eemal, silmapiiril asuvate metsade juures, taevas selge oli ja päike segamata paistis.

Seal kõlises jällegi katkine kirikukell. Gertrud tõusis kiiresti üles, kuivatas pisarad silmist ja kutsus noormeest enesega ühes.

Kohe sammus ka Arnold ta kõrval.

„Nüüd ei pea me enam kurvastama,“ ütles ta naeratades: „jumalateenistus on lõppenud ja algab tants. Kindlasti usute, et Germelshausenis ainult palvevennad ja peanorutajad asuvad, kuid täna õhtul on teil võimalus hoopis vastupidist näha.“

— „Seal, meie vastu on ju kirikuks, kuid ma ei näe ühtegi hinge sealt välja astuvat.“

— „Mis ka väga loomulik on,“ naeris tüdruk, sest et keegi meist sinna ei lähe, ka preester mitte. Ainult vana kirikumees on väsimata: ta helistab kella jumalateenistuse algul ja lõpul.“

— „Keegi inimene ei lähe kirikusse?“

— „Ei, ka armulauale ei lähe nad,“ kostis tüdruk rahulikult: „meil on väikene tüli paavstiga, kes kaugel võoral maal elab ja see ei anna ennem meile andeks, kui armu palume.“

— „Imelik, et ma sellest midagi veel kuulnud pole.“

— „Oh, see oli ju kuu aega tagasi,“ ütles tüdruk kerglaselt: „Näete, seal tuleb ka kirikumees üksi kirikust ja lukutab ukse. Ta ei tule ka õhtul võõrastemajja, vaid istub rahulikult kodus.“

— „Aga kas preester tuleb võõrastemajja?“

— „Aga iseenesestki mõista! See on

ju kõige lõbusam meie hulgas. Ta ei võta midagi südamesse.“

— „Mis on aga kogu selle juhtumise põhjuseks?“ küsis Arnold, kes rohkem imestas tüdruku ükskõiksuse üle, kui kuulnud asjaolu üle.

„See on kaunis pikk lugu,“ arvas Gertrud, „mis kohalik preester suure paksu raamatusse on ülestähendanud. Kui lugu teid huvitab ja teie ladina keelt oskate, võite seda ju lugeda küsida.“ — „Siiski,“ lisas ta hoiatades juure: „ärge rääkige sellest midagi muu isa juuresolekul, sest ta ei salli seda. Ent näe, — sealt ilmuvad juba poisid ning tüdrukud majadest nähtavale! Nüüd pean aga kiiresti koju ruttama ja uuesti riietuma, sest ma ei tahaks viimaseks jääda.“

— „Kuid esimene tants, Gertrud?“

— „Tantsin teiega: olen juba lubanud.“

Kiiresti ruttasid nad külasse tagasi, kus nüüd sootu teistlaadi elu valitses, kui hommikul. Igal pool seisis noored inimesed salgakaupa koos: tüdrukud olid koige paremad pühapäevariided selga tõmmanud ja poisid samamoodi parimais ülikonnis. Võõrastemaja, kust nad mööda sammusid, oli vanikutega kaunistatud.

Arnold ei tahtnud, kui ta kõiki pühapäevaülikonnis nägi liikuvat, reisiriietes ilmuda, vaid võttis talitaja majas seljapaunast pühapäevaülikonna välja ning oli ümberriietumisega lõpule jõudnud, kui Gertrud uksele koputas ja teda kutsus kaasa tulema. Kui imekena oli tüdruk nüüd lihtsas, kuid kaunis ehtes ja kui südamlikult palus ta noormeest ennast võõrastemajja saata, sest isa ja ema tulla hiljem tagant järele.

„Igatsus Heinrichi järele ei näi just iseäranis ta südant rõhuvat,“ mõtles noormees iseeneses, kui ta videvikus neiu käe alt kinni hoides võõrastemaja poole sammus, kuid hoidus valjusti mõtteid avaldumast, sest iseäraline, imeline tundmus täitis ta rinna ja süda peksis tal pööraselt, kui ta neiu südant enese käevarre vastu tundis peksvat.

„Homme pean ma lahkuma,“ ohkas ta tasakesti enese ette. Siiski olid ta sõnad tahtmata ka kaaslaste kõrvu ulatanud, sest see ütles naeratades:

„Arge muretsege: — me jääme kauemaks ajaks kokku, — kauemaks, kui, võib olla, teil meelt mööda oleks.“

— „Kas sulle meeldiks, Gertrud, kui ma siia jääksin?“ küsis Arnold ja tundis, kuidas veri hoogsasti talle pähe ja palgedesse tõusis.

„Muidugi meeldiks,“ kostis tüdruk kartmata. „Teie olete hea ja sõbralik inimene, — meeldite mu isale, ma tean seda. Ja — Henrich pole ikka veel ilmunud,“ sõnas ta tasakesti ja nagu pahandades.

„Aga kui ta homme tuleb?“

— „Homme,“ sõnas Gertrud ja vaatas noormehele suurte silmtega tõsiselt otsa, „täna ja homme vahel on pikk, pikk öö. Homme! Homme juba saate paremini aru, mis tähendus sellel sõnal on olemas. Kuid ärme räägime rohkem sellest,“ ütles ta lühidalt, kuid sõbraliselt. „Täna pidutseme piduõhtut, mida me igatsusega kaua oodanud olema, mispärast pole vaja lasta kurbi mõtteid meeli tumestada. Nüüd oleme aga kohal; — ega teistel poistel midagi selle vastu pole, et uue tantsija ligi toon.“

Arnold tahtis midagi vastata, kuid vali muusika, mis hoonest välja kostis, lämmutas ta sõnad. Imelisi muusikapalasisid mängisid muusikandid, mis ta enne veel kuulnud polnud. Kirev vahaküünalde tuli aga pimestas esialgul ta silmi. Gertrud saatis ta, käest kinni hoides, saali keskele, kus hulk teisi tüdrukuid salgas seisid, ja lasi seal ta käe vabaks, et ta veidi ümber vaataks ja ruumidega ning teiste poistega tutvuneks.

Arnoldil tundus esialgul piinlikuna suurema hulga võõraste inimeste seas viibida. Ka imeline sõnade väljarääkimiseviis ning häälikutehääldamine tundus võõrana. Nii armsasti kui need helid Gertrudi huultelt kuuldusid, sama inetult kuuldusid nad teiste huultelt ta kõrvu. Noormehed aga olid ta vastu väga sõbralikud. Üks nendest ligines temale, sirutas käe ja ütles:

„See on teist mõistlik tegu, noorherra, et meie juure jääda kavatsete. Meil on lõbu laialt — ja vaheaeg kaob ka kiiresti.“

— „Mis vaheaeg?“ imestas Arnold, mitte vähem imestades väljenduse üle, et noormees tõenäolisena kõneles ta kavatsusest, seda küla enese kodukülaks teha.

„Kas arvate siis, et ma siia uuesti tagasi tulen?“

Kas teie siis lahkuda kavatsete?“ küsis noor talupoeg kärvesti.

„Homme, võib olla ülehomme küll, kuid ma tulen jälle tagasi.“

— „Ah, homme? naeris talupoeg.“
See on ju siis tore. Homme räägime selle üle uuesti. Nüüd aga tulge, et teile oma võõrastemaja lähemalt näitan, sest kuiteie homme ära kavatsete minna, ei saaks teie kõiki seda näha, mis meil olemas.“

Teised noormehed naersid isekeskis nende sõnade üle, kuid noor talupoeg võttis Arnoldi käealt kinni ja näitas talle kogu võõrastemaja ruume, mis rahvaga olid täidetud. Esiteks astusid nad ruumidesse, kus kaardimängijad laudade taga istusid, suured hunnikud raha ees, siis tulid nad veeremänguruumi, kus siledatest kividest põrand neile vastu läikis. Noored tüdrukud jooksid laudes ja naerdes siit sisse ja seal välja, nokkisid noormehi, kunni korruga muusekandid märku andsid tantsu alguseks ja Gertrud Arnoldile lähenes ning selle käe alt kinni võttis.

— „Tulge, me ei tohi viimasteks jääda! Talitaja tütreana pean ma tantsu alustama.“

— „Mis imeline tantsuviis see on?“ küsis Arnold „Ma ei suuda ta taktist aru saada!“

— „Küll ta läheb,“ naeris Gertrud, „viie minuti jooksul olete kindlasti tantsu selgeks õppinud.“

Valjusti käratsedes kogusid nüüd kõik tantsusaali. Ainult kaardimängijad jäidpaigale püsima. Öndsas tundmuses imekaunist neidu enese rinna vastu suruda tohtides unustas Arnold peagikogu, muu.

Ikka ja ikka uuesti tantsis ta Gertrudiga. Keegi ei kavatsenud ta neidu ära võta, kuigi tüdrukud neid vahetevahel naerdes nokkisid. Üks asi näis talle imelisena olevat: võõrastemaja külje all asus kirik ja saali kostsid selgesti ära ta lõhkise kella helid. Iga esimese kellalöögiga näis, nagu oleks tantsijaid nõiakepp puudutanud: kesk takti jätsid muusikandid mängu seisma, lõbus edasiliikuv tantsijateparv jäi kohtadele nagu kinninaelutatud seisma ja luges vaikides üksikuid pikaldasi kellalööke. Niipea aga, kui viimane kellaheli rauges, läks kära ja müra uuesti lahti. Nii oli, kui kell lõi kaheksa, üheksa ja kümme. Kui Arnold imelise

nähtuse põhjust päris, asetab Gertrud vaikimisetäheks sõrme huultele ja vaatas nii kurva pilguga talle otsa; et ta mingi hääna eest poleks raatsinud neidu ku rvastada.

Kella kümne järel tehti vaheaeg ja muusikandid, kellel näisid terasest kopsud olevat, sammusid ühes teistega söögisaali. Seal alles läks lõbu õieti lahti: viin voolas ojana ja Arnold, kes teistest ei tahtnud maha jääda, rehendas vaikselt iseeneses, millise suure augu tänane õhtu ta rahapungale teeb. Aga et Gertrud ta kõrval istus ja temaga ühest klaasist jõi, siis ei lasknud ta muredele kauaks maad jääda. — „Kuid kui Heinrich homme ilmub, mis siis?“

Kui kell üheteiskümnendat tundi lööma hakkas, vaikus joojate lärmitsemine ja kõik lugesid kuulatades kellalööke. Imelik mõte käis tal korraga peast läbi: ta ei teadnud isegi kuidas, kuid tahtmata pidi ta ema peale mõtlema. Pikkamisi tõstis ta klaasi, nagu armsa-televituseks ja jõi siis tühjaks.

Viimase kellalöögiga aga kargasid kõik külalised laudade tagant üles: tants pidi uuesti algama, mispärast ka kõik tagasi tantsusaali ruttasid.

„Kelle tervituseks te viimase klaasi tühjendasite?“ küsis Gertrud, kui ta noormehe käe alt kinni hoidis tantsusaali poole sammus.

Arnold viivitas vastusega. Kas ehk ei naeraks Gertrud teda välja, kui ta tõtt kõneleks?“ — Aga ei — nii südamlilikult oli ta ise ema haua juures palvetanud. Selle tõttu vastas ta tasase häälega:

„Ema terviseks.“

Gertrud ei vastanud selle peale midagi, vaid käis vaikides ta kõrval. Ent

ta ei naernud enam ja enne uue tantsu algust küsis ta uuesti:

„Kas armastate oma ema?“

— „Rohkem kui enese elu.“

— „Aga tema teid?“

— „Mis ema ei armasta oma last?“

— „Aga kui te tagasi koju ei tuleks?“

— „Vaene ema,“ ohkas Arnold. „See oleks ta surm.“

— „Tants algab uuesti,“ hüüdis Gertrud kiiresti. „Tulge, me ei tohi silmapilkugi kaotada.“

Uuesti ja veel metsikumalt kui enne algas tants. Noormehed, kelle pead joodud viinast soojad olid, hullasid käratsesid ja trampisid jalgega, nii et lärm ähvardas muusika matta. Arnoldile ei meeldinud metsik möll, kuid ka Gertrud oli tõsiseks ja vaikseks jäänud, Ainult kõikide teiste juures näis tuju alatasa tõusvat. Ühel tantsuvaheajal astus talitaja noorte inimeste juure, patsutas noormehele südamlilikult õlale ja sõnas naerdes:

See on õige, kunstnikuhärra; nüüd, õhtul vaja hästi jalad äraväsitada, sest puhkamiseks on meil aega küll. Aga, Truuta, miks oled sa nii tõsine? Kas see sünnib tänase lõbuga kokku? Heis-saa! Uuesti läheb tants lahti. Nüüd pean aga mina ka naisukese üles otsima ja temaga viimase tantsu tantsima. Hakake peale, sest muusekandid seadsid pasunad juba suu ääre!“ Nende sõnadega püüdis ta lõbutsejate noorte seast läbi tungida.

Arnold pani käe uuesti Gertrudi piha ümber, kuid see vabastus korraga ja sõnas:

„Tulge!“

Arnoldil ei jätkunud aega küsida,

EUGEN BRANDT

Muusikatarbete kauplus

Pikk tän. 29

Tallinnas

Postkast 91

Asutatud 1873. a.

**Kõige suurem ja täielikum
noodiladu Eestis**

Kõiksugu muusikariistad ja kõik tarbed. Grammofonid, plated ja nõelad mitm. kuulsat. vabrikutest. Ilmakuulsate klaverifirmade ainuesitaja Eestis:

RUD. IBAGH & SOHN, Barmen. RÖMHILDT — Weimar.

kuhu, sest tüdruk libises ta käe alt ukse poole.

„Kuhu lähed, Truutakene?“ hüüdsid paar külaneiu. „Olen kohe tagasi,“ oli lühikene vastus ja mõni silmapilk hiljem seisis ta ühes Arnoldiga värskes õhus võõrastemaja ees.

„Kuhu sa lähed, Gertrud?“

— „Tulge!“ Uesti haaras ta Arnoldi käealt kinni ja talutas ta isamajast mööda, kuhu ta silmapilguks sisse astus ja väikene pakikene käes jälle välja astus.

„Mis kavatsed sa teha, Gertrud?“ küsis Arnold ehmatades.

„Tulge!“ oli ainuke vastus Nad sammusid külast välja ja jätsid ka küla ümbritseva müüri kaugele enese taha. Siiasaadik sammusid nad laial kindlal maanteel; nüüd aga keeras Gertrud teelt kõrvale ja sammus väikese künka juure, kust selgesti valgustatud võõrastemaja aknaid võis näha. Siin jäi ta seisatama, sirutas Arnoldile käe ja sõnas südamlikult:

„Tervitage oma armast ema! Elage hästi!“

— „Gertrud!“ hüüdis Arnold rohkem imestades kui ehmatades. „Nüüd kesköö tunnil saadad sa mu minema. Olen ma siis kogematul viisil mõllematu sõnaga sulle teinud haiget?“

— „Ei, Arnold,“ kostis tüdruk, noormeest esimest korda nimepidi hüüdes, — „just sellepärast, et mulle meeldite, saadan teid ära. Teie peate siia jääma!“

— „Kuid nii pimedas ei või ma sind üksi koju lasta minna,“ palus Arnold. Sa tead, et ma sind armastan, et sa mu südame mõne tunniga oled valdanud. Sa tegid ju.“ . . .

— „Ärme kõneleme rohkem,“ katkestas Gertrud kiiresti jutu, „meie ei jäta jumalaga, ega lahku jäädavasti. Kui kell on kaksteistkümmend ära löönud, — sinna puudub ju ainult kümne minuti ümber, — siis tulge võõrastemaja ukse juure, seal tahan Teid oodata.“

— „Kuid senni kaua?“

— „Jääte siia ootama! Töotage mulle, et teie ei paremale ega ka pahemale poole ei liigu paigast, enne kui kaksteistkümmend kellalööki on kõlanud!“

— „Töotan seda, Gertrud, — kuid siis . . .“

— „Siis tohite tulla,“ ütles tüdruk, ulatas jumalaga jätmiseks käe ja tahtis minna.

„Gertrud!“ hüüdis Arnold kaebliku, paluva häälega.

Gertrud jäi silmapilguks seisatama, — siis pööras ta enese korruga ümber, viskas käed noormehe piha ümber ja Arnold tundis tüdruku jääkülmi huuli enese huulte vastu. Kuid see vältas ainult silmapilgu, sest järgmisel hetkel oli tüdruk enese lahti kiskunud ja jooksis küla poole. Arnold jäi imestades tüdruku imeliste tujude üle järeilmõtlemata, kuid antud töötuse pärast ei liikunud ta paigastki.

Nüüd aga märkas ta ka, et ilm oli vahepeal kiiresti muutunud. Ülal puude ladvus hulus vihmane tuul, taevas oli tihedate, kiiresti jooksvate pilvedega kaetud ja suured vihmapiisad töötasid äikesevihma.

Läbi pimedada öö särasid heledasti valgustatud võõrastemajaaknad ja kui tuulehoog mööda tormas, võis ta üksikuid muusikariistadehääli isegi ära tunda, — kuid siiski mitte kuigi kaua.

Tähele panna!

Kes kauba headuse peale rõhku paneb, see ostab

LIER & ROSSBAUMI juurest

Viru tän. 7; Tallinn. — Kõnetraat 27-34.

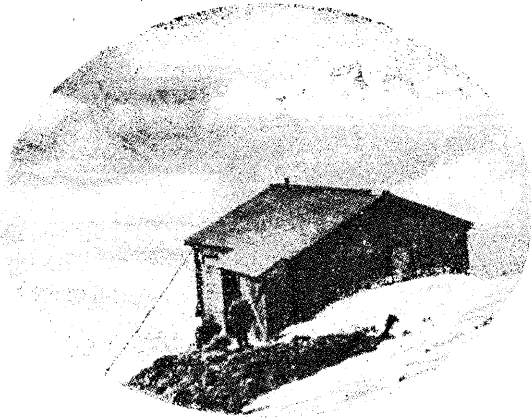
ÕMBLUSMASINAID „Mundlos-Original-Victoria“ perekonnale ja tööstusele. Õmbluse ja tikkimise juhatus hinnata.

KUDUMISMASINAID Claes & Flentje, Mülhausen, moodsate jakkide, riiete, sukkade jne kudumiseks.

JALGRATTAID „Wanderer“, „Diamant“, „Swift“, „Raleigh“ ja „Coventry“.

KIRJUTUSMASINAID „Continental“ ja „Kappel“ kõige uuendustega ja praktilisem.

Müük järelemaksuga.

Vaevast oli ta mõned minutid nii oodates seisnud, kui kirikukell kesköötundi kuulutama hakkas. Samal hetkel vaikus muusika või lämmutas tema tuulehulmine, mis tormates üle künka edasi tungis ja nii suure hooga, et Arnold maha pidi kummarduma, et mitte tasakaalu kaotada.

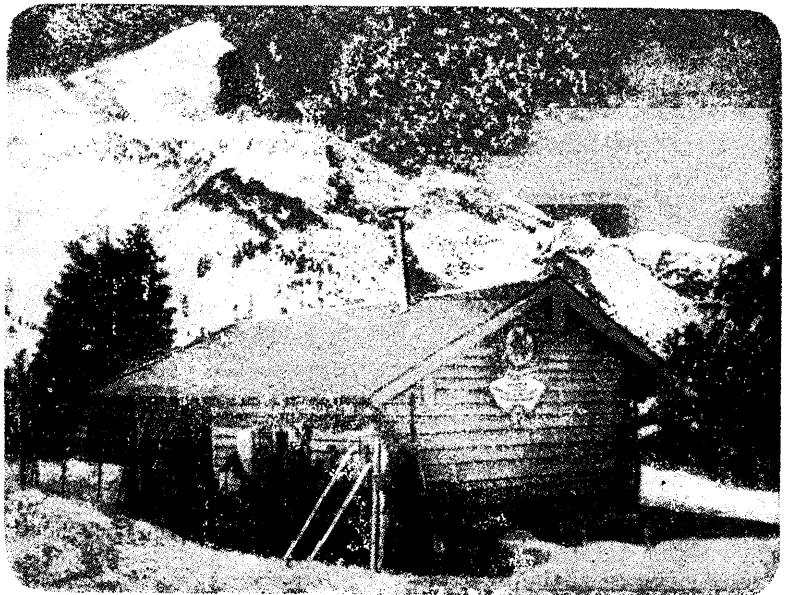
Pakis enese jalge ees, mis Gertrud oli majast kaasa toonud, leidis ta kobades enese seljapauna ja joonistusemapi olevat. Ehmatades ajas ta enese sirgeks. Kellahelid olid vaikinud, tuulehoog oli edasi tuisanud, kuid kuski pool ei silmanud Arnold ka enam külatulesid. Ka koerad, kes olid enne seda veel haukunud ja hulunud, olid korruga vait, ja tihe külm udu, tõusis maast üles.

„Aeg on nüüd möödas,“ pomises Arnold tasakesti enese ette ning viskas pauna selga, „ma pean veel kord Gertrudi nägema, sest nii ei või ma temast lahkuda. Tants on nüüd lõppenud ning tantsijad ruttavad koju. Kui talitaja mulle öömaja eianna, siis olen võõrastemajas ööd: pimedas ei leia ma ju teed läbi metsa.“

Ettevaatlikult laskus ta künkalt alla, mille otsa ta Gertrudiga seltsis oli roninud, ja otsis laia kivist maanteed, mis

külasse viis. Kuid asjata kobas ta pimedas põõsastes: maapind oli pehme soo. Väikeste saabastega vajus ta üle põia sisse ja seal kasvas tihe lepavõsastik, kus ta tee arvas asuvat. Üle tee ei võinud ta pimedas kobades mitte läinud olla, sest ta oleks seda siis jalge all tundnud, kui ta sinna oleks astunud. Pealegi piiras ka kogu küla kõrge kivivall, — seda ta peaks ikkagi leidma. Asjata otsis ta ka suure ärevuses kivimüüri: maapind muutus alatasa pehmemaks ja soisemaks, mida kaugemale ta edasitungida püüdis, ning tihe võsastik, kibuvitsaga läbi põimitud, kiskus tal riided lõhki ja käed veriseks.

Oli ta siis tõesti paremale või paheemale poole ära eksinud ja külast mööda läinud? Ta kartis, et ta veel rohkem ära eksib ja jäi võrdlemisi kuival kohal peatuma, et seal oodata, kunni kell üks on ära löönud. Ent kell ei helisenud, ükski koer ei haukunud, ega tunginud ka ükski häälekõla tema poole. Suure vaevaga, läbi ja läbi märg, külma käes lõdisedes, ronis ta uuesti künsa otsa tagasi, kuhu Gertrud ta oli jätnud. Veel paar korda püüdis ta siit tihnikust läbi tungida ja küla üles leida, kuid asjata. Surmani väsinud, õudsusetunne südames, püüdis ta sügavast, pimedast, saladuslikust kohast eemale hoiduda ja otsis üles tiheda laiaoksalise kroo-

Suusatajate ja mägi onijate puhkemajakesed Alpi mägestikus.

niga puu, et selle varjus saata ööd mööda.

Aeglaselt venisid tunnid, sest külma käes lõdisedes, ei võinud ta ka silmapilgukski magama uinuda.

Ikka uuesti kuulatas ta hoolega, sest talle näis, kui oleks lõhkiene kareda heliga kirikukell löönud; kuid pettunult pidi ta tunnistama, et oli olnud ainult mõttekujutus.

Viimaks koitis kaugel idas, pilved olid minema hõljunud, taevast oli selge ja siravate tähtedega üle külvatud. Ülesärrganud linnud hakkasid puie ladvus häälitsema.

Alatasa laienes koidupunast taevast; samuti läks pisut valgemaks, nii et ta puude latvu võis ära tunda. — Kuid asjata otsis ta pilk vana tõmpi kirikutorni ja sammeldanud katuseid Midagi muud polnud näha. kui tihedat lepaõõsastikku, kus seas mõned üksikud paksud kasvasid. Polnud näha teed, mis paremale või poole oleks läinud, polnud ka mingit märki olemas, et inimeste asulad ligiläheduses oleks olnud.

Ikka valgemaks läks päev. Esimesed päikesekiired langesid laiale, roheline legendikule ja Arnold, kes ikkagi veel ei osanud mõistatust lahendada, jalutas hea tükk maad oru poole edasi.

Nähtavasti oli ta öösel, teed otsides, kaugele ära eksinud ja otsustas nüüd kindlasti tee kätte saada.

Viimaks jõudis ta kivi juurde, kus ta Gertrudi oli üles joonistanud. Seda kohta oleks ta tuhat korda ära tundnud, sest hästi meeles oli ta pikaharuline sirelipõõsas. Nüüd teadis ta, kust ta tuleb ja kus Germelshausen peaks asuma.

Kiiresti ruttas ta alla orgu, sead suuna alal hoides, millist ta eile Gertrudiga oli käinud Seal tundis ta ära teekeeru ja künka, kus kohal kütisesuits oli heljunud Ainult lepaõõsastik lahutas teda, esimestest külamajadest. Nüüd jõudis ta lepaõõsastiku juure, tungis sealt läbi ja leidis, et asus jällegi samas soos, kus ta öösel oli vantsinud.

Nõuta ja enese meeli mitte uskudes, tahtis ta edasi tungida, kuid mudane, haisev soovesi sundis teda kuivemat kohta üles otsima. Asjata tammus ta edasi ja tagasi: küla oli ja jäi kadunuks.

Nii asjata jännates olid mõned head tunnid möödunud ja ta väsis ära. Ta ei jaksanud enam edasi kõndida, vaid pidi puhkama. Mis aitas ka kogu otsimine. Esimesest külast võiks ta teejuhi võtta, kesta Germelshauseni juhiks. Nii ei võiks ta ära eksida.

Surmani väsinud heitis ta puu alla puhkama. Kuidas oli ta enese pühapäevase ülikonna koledasti ära rikkunud! — Ent mis hoolis ta nüüd sellest! Ta otsis joonistusmapist Gertrudi pildi üles ja silmitses kibeda valuga armsaks saanud tütarlapse näojooni, mis liig sügavale ta südamesse olid vajunud.

Seal kuulis ta enese taga kuivanud oksa praksuvat, kellegi koer hakkas haukuma ja kui ta jalule kargas, seisis ta ees vana kütt ja silmitses uudishimuga imeliselt, kuid viisakasti rietatud, määrdinud noormeest.

„Taevale tänu!“ hüüdis Arnold rõõmsasti, et tal õnnestus siin inimest leida, kuna ta kiiresti joonistusmapa vahele pildi tagasi pani. „Teie tulete just kui kutsutud siia, härra metsaülem, sest ma usun, et olen ära eksinud.“

KULLASEPAÄRI R. LANGE TALLINN WÄRTUSE 6

Jõulukingituste

soodsam ostukoht

Suur valik briljant, kuld-, hõbe- ja kristallasju ning kellasad.

Hinnad jõuluks iseäranis odavad.

R. LANGE kullasepaäri

Raekoja 5

Mets jõulurüüs.

— „Jah!“ sõnas vanakene, „kui teie kogu öö siin põõsa all mööda saatsite, kuna Dillstedti ainult poole tunni tee on, kus hea võõrastemaja olemas, — siis usun seda küll. Kuid, kirevase pärralt, kuidas olete oma riided ära määrdinud ja puruks rebinud, just kui oleks te üle pea kaela kibuvitste seas aelenud ja soos vantsinud.“

— „Kas te seda metsa hästi tunnete?“ küsis Arnold, kes kõige pealt tahtis teada saada, kus ta õieti asub.

„Seda ma ise usun küll!“ naeris kütt, löi rauast tuld ja süütas piibu põlema.

„Kuidas nimetatakse lähemat küla?“

— „Dillstedtiks, — just otse seal. Kui te sinna künka otsa roniksite, võiksite küla koguni näha.“

— „Palju maad on siit Germelshauseni?“

— „Kuhu?“ küsis kütt imestades ja võttis piibu suust.

„Germelshauseni.“

— „Jumal olgu mulle armuline!“ sõnas vanakene ja vaatas kartlikult enese

ümber „Metsa tunnen ma väga hästi. Kuid kui sügavas maa põhjas neetud küla asub, teab ainult suur Jumal taevas ainuüksi. Meil surelikkudel pole seda vaja pärida!“

— „Neetud küla?“ hüüdis Arnold imestades.

„No jah, Germelshausen,“ kostis kütt. „Kohe siinsamas soos, kus vanad pajud ja lepad kasvavad, olla ta kunagi asunud mitu head aastasada tagasi, siis aga maa alla vajunud; kuid keegi ei tea kui sügavale ja mikspärast. Vanarahva jutu järele tõusta ta iga saja aasta järele kord teatud päeval jälle maapeale. Ometi ei soovi ma, et keegi inimene siis sinna juhtuks. — Kuid ma näen, et öö põõsa vilus on teie peale halvasti mõjunud, sest te olete ju lumivalge näost. Sähke, võtke siit pudelist hea suutäie, see toob teile terveise tagasi!“

— „Tänan väga!“

— „Ah, pole vaja tänada! Ometi niisutasite vaevalt suu. Võtke juha teise jala jaoks ka! Nüüd aga rutake, et võõrastemajja saate ja sooja voodi puhkama heidate!“

— „Dillstedtis?“

— „Iseenesest mõista: teist küla pole lähemal olemas.“

— „Aga Germelshausen?“

— „Tehke mulle seda headmeelt ja ärge nimetage seda nime, vähemalt siin kohal mitte, kus praegu seisame. Jätame surnud rahus puhkama, iseäranis need, kellele Jumal rahu ei anna, vaid aeg ajalt jälle meie sekka saadab.“

— „Ometi asus eile küla siin,“ hüüdis Arnold, kes uskus, et ta mõistus segi läheb. „Olin ise seal külas, söin, jõin ja tantsisin seal.“

Kütt silmitses naeratades noormeest pealaest jalatallani ja ütles siis naerulise näoga:

„Kuid küla nimetati teisiti, eks ole? Nähtavasti tulete otse Dillstedtist, sest seal oli eile õhtu võõrastemajas tants lahti. Kange õlu, mis võõrastemaja peremees valmistab, näib teile olevat pähe hakanud.“

Vastuse asemel avas Arnold joonistusemapi ja võttis sealt joonistused

välja, mis ta eile kirikuaias oli joonistanud.

„Kas seda küla tunnete?“

— „Ei,“ ütles kütt pead raputades. „kogu siin ümbruskonnas pole sarnast tömpi kirikutorni.“

— „See on Germelshausen,“ hüüdis Arnold. „Kas kannavad siin naabruses naisterahwad sarnast ülikonda, kui see tüdruk siin?“

— „Ka mitte! Kuid mis imeline matuserong see siin on?“

Arnold ei vastanud midagi, vaid asetaski joonistuslehed joonistusmapi vahele tagasi ja iseäraline tundmus läbis ta keha.

„Dillstedti minnes ei võiks teie mitte ära eksida,“ ütles kütt heatahtlikult, sest temas tekkis aimdus, et noormehe peas mitte kõik korras pole. „Kui teie aga soovite, võin teid nii kaua saata, kuni Dillstedti küla paistma hakkab. Suurt raskust see mulle ei sünnita.“

— „Täna väga, pole vaja tülitada,“

sõnas Arnold. „Küll ma juba tee üles leiain. Ah siis iga saja aasta järel ilmuda küla kord maa peale?“

„Nii jutustavad vanad inimesed,“ tähendas kütt. „Kuid, kes teab, kas see õige on?“

Arnold oli vahepeal pauna selga visanud.

„Jumalaga!“ ütles ta ja sirutas kütile käe.

„Jumal kaasa!“ vastas vanakene.

„Kuhu kavatsete nüüd minna?“

— „Dillstedti!“

— „See on hea. Kui sinna künka otsa jõuate, on lai maantee teil jalge all.“

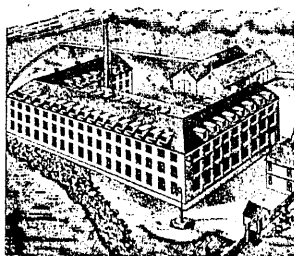
Arnold keeras selja ja astus pikaldaste sammudega edasi. Alles üleval künkal, kust kogu org hästi näha oli, seisatas ta ja vaatas tagasi.

„Ela hästi, Gertrud!“ sosistas ta takskesti ja kui ta üle künka sammus, veeresid suured pisarad tal põskesid mööda alla.

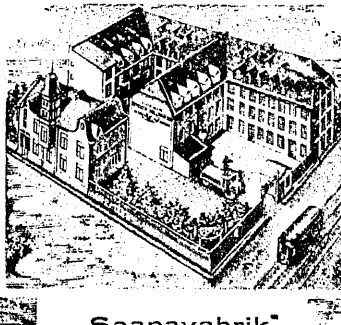
Ühendatud Saapa- ja Nahavabrikud A.-S.

TALLINN.

Nahavabrik
„SAKALA“ Rakveres

Nahavabrik
„EESTIMAA“ Tallinnas

Saapavabrik
„ESTOKING“
Tallinnas

Saapavabrik

kaitsemärk

„ESTOKING“

soovitab oma jalanõusid, missugused on väljaspool võistlust oma nägususe, vastupidavuse ja hinna poolest.

Jõuluõhtu ekvaatori all.

Felix Baumann.

Meid ümbritseb ilmameri enese sinava lõpmatusena. India ookeani lained sätendavad ja kohavad. Meie aurikut saadavad delfiinide karjad. Lendavate kalade väikesed parved heljuvad ja lendlevad ookeani pinna kohal.

Viimaste päevade jooksul on laevas liikumas kuulujutt kuusepuust, jõuluvanakesest ja kingituste jagamisest ning on pardal elavas lasteperes sünnitanud suurt põnevust ja ootust. Laevaköögist esiletungivad toitute paljutöötavad lõhnad sunnivad lapsukeste silmi veel enam särama ja hiilgama

Lõunamaa kullakarvalise päikese paiste ülehakkab aegamööda võitu võtma väävlakarva kollane õhtueha. Imetore päikese loojenemine nõidustab taevatelgil põlema suured tuleriidid ja valmistab ette seega jõuluõhtu saabumist. Õõ jõuab kiiresti. Troopika taeva tähtkujud ja tähed säravad selges õhus — peakohal asub orion enese kolmetähelise prilljantvööga, — temast lõunapoolse argo lõunapoolse taevalaotuse kõige heledama tähega, canopusega, kes võistleb siiriusega (orjapähega) valguse tugevuse suhtes. Ar-

gost pahemale poole, kaugel silmapiiril asub kuulus „lõunamaa rist,“ kelle neli tähte sätendavad täna tõsise, manitseva tõekujuna. Läänepoolisel silmapiiril hakkab lõkendama piimakarva valge soodiaakvalguse kuhik, kuni tõusev kuu

sunnib kustuma selle taevavalguse nähtuse ning samal ajal enese maagilise valgusega täidab jõuluõhtulist troopikataevast. Ent korraga hakkab ookean vosvorestseerima muinasloolises smaragd-rohelises valguses: — merehiilgus.

Ornad käed on pärast lõunat söögisaalides ehitud kodumaalt kaasa toodud kuused. Õhtusöögiajal, mis moodustab reisijateaurikul pea söögiaja, süüdati nad põlema. Laevamuusikakoor muretses jõululauludemängimisega, et pidu-

Vaikne õõ.

Laht Rio de Janeiro juures.

lik meeoleolu tärkaks. Laua juures, mille toitute mitmekesisuse eest on peakokk hästi hoolitsenud, nii et jõulutoitute hulgas ei puudu ka tüübilised kodumaa jõuluroad, tõstab laevakapten klaasi laeval olevate reisijate terviseks.

Pärast lõunasööki on salongis alles õige jõulude pühitsemine: kuuma troopika taeva all ühiselt lauldavad jõulu-

laulud, mida saadab laeva muusika-
koor, ilulugemised, vastavate palade
ettekanded piiblist moodustav mõju-
rikka püha jõuluõhta pühitsemise sisu.

Hiljem, kui reisijad koguvad jahe-
dale laevajalutuslaele või suitsetamis-
saalidesse, algab jõuluvanakese ring-
käik laevas.

Suure trummi, löötsapilli, plekklehtri,
taldrikute ja ka algupäraselt moodus-
tatud kuljustepuu sünnitatud kära saatel
ilmub jõuluvana oma saatkonnaga las-
tehulgast saadetuna. Naeratades, pahe-
male või paremale poole jagades mõnda
vitsahoopi, või tühjendades siin ja seal
pakutatavat õlleklaasi, käib jõuluvana

lastehulga saatel kõik laevaruumid läbi,
et lõpuks kaduda madrustekajutitesse,
kus jõuluvanakene tegutseb harilikult
laeva pootsmehena.

Kaua veel kõlavad jõuluvana saat-
konna orkestrihelid laeva eesttekkilt ja-
lutustekile.

Vulisevad lained on vahepeal lap-
sed ammugi suigutanud unehõlma. Lae-
vatekk tühjeneb aegamööda. Umbsetes
kajutites nähakse jõuluund lumest, jääst,
praksuvast tulest küdevas ahjus, jõu-
luõhtu jumalateenistusest kirikus, kuni
hommikul punetav päikene peletab mi-
nema unenäod kallist kodust.

Influenta.

Justus van Maurik.

„See influenta on midagi hirmsat!
Kuidas saavad inimesed ometi sarnast
haigust? Tihti kuuldakse surmajuhtu-
mistest; üleilsest tänaseni on juba viis
juhust ülesantud.“ Nende sõnadega
tõmbab proua Verdam enesele õõriided
selga köetud magadistoas.

„Jah, on üks halb talv,“ vastas ta
abikaas, kes juba voodis lamas. Muga-
valt sirutades lisab ta juurde: „Need on
enamalt jaolt vanad inimesed, kes su-
revad. Influenta haarab neid kohe nii
vägivaldselt.“

— „Aga ka noored inimesed sure-
vad sellesse,“ ohkab proua Verdam.
Sellel silmapilgul kuuldub hällist, kus
uinub väike Karl, nende esimene, ta-
sast kõhimist. Proua Verdam, kes pa-
rajasti sukke jalast võtab, ruttab hälli
juure, kust jälle kõhimist ja tasast vi-
remist kuulda ja ütleb hirmunult: „Kuu-
led Sa, Fritz? Karlikene köhib. — Mu
Jumal, laps oli täna õues. Ega ta ometi
ennast külmetanud ei ole!“

— „Soo, hm! Võib olla, et ta ennast

veidi külmetanud on,“ kõlab uniselt
voodist.

— „Ah Jumal, nüüd aevastab ta ka
veel! — Fritz, palun, ära jää magama,
tõuse üles ja vaata siia, mulle näib, et
Karlikene on nii iseäraliselt punane!“

Õhates tõuseb Fritz voodist, vaatab
hälli, mida naine valgustab, ja vastab:
„Ta magab hästi. Hm, punane? Ei, ma
leian, et ta suurepäraline välja näeb!“
Väikene ärkab ja nutab valjumalt.
Proua Verdam paneb lambi kaminale
ja jääb hälli kõrvale seisma. Tasa ütleb
ta: „Ta suukene tõmbleb nii imeliselt.
Kas Sa ei leia, et ta hingamine surutult
kõlab? Ega tal ometi mõni kaelahaigus
pole? Mu Jumal, ma ei tea mingit abi-
nõu, kui laps haigeks jääks.“

— „Aga nii väikesed lapsed ei põe
kaelahaigust.“

— „Tead Sa seda kindlasti, Fritz?“

— „Lapsehoidja ütles seda.“

— „Teavad siis lapsehoidjad sellest
midagi?“

— „Aga muidugi. Ära ometi karda!“

„ROMAAN“ nr. 1.

hinnamõistatuse lahendajatele annab
shok. vabrik „KAWE“ uueaastakin-
gitusena 3. auhinnaks s h o k o l a a d i.

— „Äh, see teeb mu päris haigeks. Ma ei või kuulda, kuidas ta karjub. Ta pööritab silmi — Fritz; Fritz palun tule ometi siia ja ära mine mitte jälle kohe voodi! — Ma usun, et tal krambid tulevad. Ma hirmus kardan krampe lastel.

— — Vaata teda kord!“

— „Ma usun tal on vist kõhukeses valu.“

— „Pea ma talle veidi rahustustilke andma?“

— „Ega see talle halba tee.“

— „Vaata, kas on pesulaual pudelis rahustustilke!“

— „Ma ei näe siin midagi, Sophie.“

— „Ah, ma jätsin ta alla tuppä. Kas Sa ei tooks selle sealt?“

Mees tõmbab enesele tuhvliid jalga, läheb alla, kobab pimedas toas vähe aega, tulelikke otsides lööb vastu tooli jalgu enese jalad siniseks, lükab ühe kausi puhvetilt maha ja tuleb vähe aja pärast pooleli täidetud rahustustilkade pudeliga tagasi.

„Täna! — Ah Fritz, vaata ometi, nüüd on ta veidi rahulisem, aga ta suukene tõmbleb vahetpidamata. Võib olla ehk saab ta siiski krambid?“

— „Ah ei, väikesed lapsed teevad seda tihti unes.“

— „Annaks Jumal! — Aga kus on magneesia?“

— „Magneesia?“

— „Aga muidugi, rahustustilgad üksinda ei aita ju midagi; magneesia karp oli pudelikese kõrval, Rutta! Vaata ometi Karlikesel matab hinge!“

Jälle kobab mees pimedas trepist alla ja tuleb õnnelikult magneesiakarbiga tagasi. Eeskojas aevastab ta paarkorda, sest seal on külm ja tuul tõmbab. Ta väriseb tagasitulles ja ütleb: „Tüdruk on kindlasti kuski akna lahti

jätanud: kogu majas tõmbab kangesti.“
Ema seisab veel hälli ääres. Sellel silmapilgul, kui isa voodisse heita tahab, hakkab Karlikene uuesti karjuma.

„Fritz, kas kuuled, lapse hää! on päris kare. Tal on tingimata midagi rinnus haige. Tule siia, mu väike pojuke, oma ema juure! Soo, nii on hea, eks ole? Ära nüüd enam nuta nii väga! — Ah, Fritz võib olla on väikesel ole-vusel nälg?“

— „Kas ta siis pudelit ei saanud?“

Verdam on juba ühe jalaga voodis, tõuseb aga jälle ohates, kui ta naine ütleb:

„Jah, kell pool kümme sai ta terve pudelitäie. Aga ta võib ju jälle näljas olla. Anna mulle pudel siia ja piim ka. — Täna! Ah Jumal, piim on külm. Püsti häda, meil pole sooja vett toas.

— „Aga piirituselamp?“

— „Ei, see võtab kaua aega. Oh häda, kuula ometi, laps on kindlasti haige! Rutta Fritz, köögis pliida peal on veel sooja vett.“

Jälle läheb Verdam soojast toast kaks treppi alamal asuvasse kööki. Mõne aja kobamise järel leiab ta katla sooja veega ja viib selle üles. Külma pärast lõdisedes tuleb ta tagasi tuppä ja poriseb: „Siin on katel ja nüüd tean ma ka, miks all nii pööraselt tõmbab: nad on köögiukse lahti jätanud. Pliida on veel päris kuum: ma peaaegu oleksin käed ära põletanud.“

— „Ega Sa ometi pliidaaugu lahti ei jätanud? Katterõngad on alati katla kõrval.“

— „Köögis on kottpime,“ vastab mees.

„Mu Jumal, Fritz see ei lähe. — Kui nüüd tahma või midagi muud korstnast kukuks, siis, — oh ei, mul ei oleks

K.-m. „MERCADO“

Müüriwahe tän. 16 E. Laenupanga majas,

Telefon 31-06.

Soovitab pühiks rikkalikus valikus:

Raadioaparaate ja nende osasid,

Elektrimaterjaale,

Armatuurid,

Triikraudu ja elektri keedunõusid.

Pühade müük hinnaalandusega!

Austusega

omanik **RUDOLF KRIK**

täna öösel rahulikku silmapilku, kui Sa kohe alla ei jookseks ja — — — — —

— „Jumala nimel siis, aga mu ihu on juba külm kui jää.“

— „Mul on Sinust väga kahju, aga —. Rahu Karlikene, Sa saad kohe pudelit, ole aga rahul!“

Verdam on üsna kahvatu, kui ta jälle tagasi tuleb; sõnalausumata hõõrub ta veidi käsi ja jalgu, enne kui ta voodisse heidab.

Karlikene nutab ikka edasi ja ei taha pudelit võtta.

„Pojukene, ole kallid, maitse veidi magusast pudelist!“ palub ema.

— „Ba — ah — ah!“

„Aga Fritz, nüüd oled Sa jälle voodis? Ja laps karjub enese surnuks. Ma ei saa enam millestki aru. Midagi ei aita. Magneesia sülitab ta välja ja pudelit ta ka ei taha.“

— „Pane ta korraks kõhu peale!“

See näib aitama, sest noorhärja lakkab karjumast ja jääb rahulisemaks.

„Jumalale tänu! Viimaks jääb ta ka magama,“ ütleb ema ja katsub last väga ettevaatlikult hälli panna.

Veerand tundi valitseb rahu. Proua Verdam on ka voodis ning küsib mehelt: „Magad Sa?“

— „Ei,“ vastab see, „ma lõdisen.“

Seal liigutab väikene end hällis ja algab uuesti sarnast hirmust karjumist, et ema on ühe hüppega voodist väljas hälli kõrval.

„Aga Fritz, kuidas võid Sa ometi nii rahulikult lamama jääda? Karlikene on haige, Sa näed ju seda. Viimati on tal influentsa? Lapsed võivad ju ka seda haigust saada.“

— „Ega ta märg ei ole?“

— „Ma just praegu panin talle kuivad mähkmed. Aga tule kord siia!“

— „Ma tulen juba. — Aga mida võin ma siin aidata?“

— „Sa oled südametu. Kas on küllalt soe toas? Mitu kraadi on sooja? — Kuula ometi, kuidas ta karjub!“

— „Peaaegu 13 kraadi. — Küllalt soe.“

— „Ei, arst ütles, et vähemalt 15 kraadi peab olema sooja toas. Pane veel veidi süsi ahju, Fritz!“

— „Kus on söekast?“

— „Ah, teenija on unustanud selle tuppa toomast. See on minu süü. Ah

Jumal! Ja ahi hakkab kustuma. — Tead Sa mis? Sa ei pruugi ju keldrisse minna.

— „Too söekast alt toast siia!“

— „Aga naine, mina — “

— „Ma palun Sind, Fritz, meie lapse huvides. Oma pikkade jalgadega oled sa hüppega all. Ah taevas, kuidas võis sarnane väikene laps influentsasse haigeks jääda! Kuula, nüüd köhib ta jälle!“

— „Ta on enese hääle ära karjunud, see on kõik,“ poriseb mees, toast välja minnes, et süsi tuua.

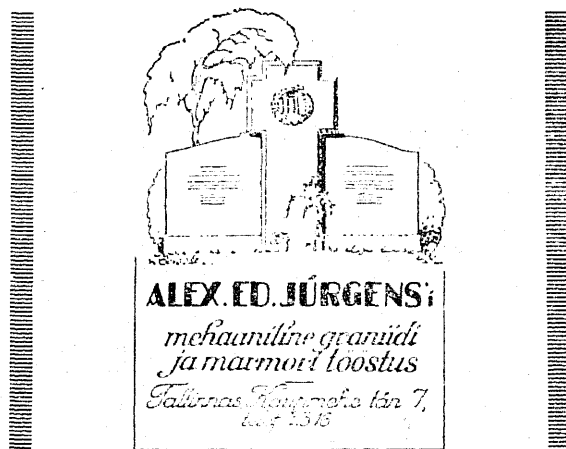
„Nüüd ma tean Fritz! Jumalale tänu, ei ole midagi,“ hüüab proua Verdam tagasitulejale mehele. „See oli nõõpnõel lapsemähkmetes, mis teda torkis. — Ah, kivi langeb mu südamele.“

— „So oh!“ See on kõik, mida ta mees talle vastab, vaipe kõrgele üle pea tõmmates ja külmast lõdisedes.

Teisel hommikul äratab proua Verdam meest: „Fritz, ülem aeg on tõusta!“

Ja ta mees vastab talle kähiseva häälega: „Ei, ma ei tõuse, jään lamama: mul on kindlasti palavik ja ma tunnen enesel väga halb olevat. — Saada arsti järele!“

Arst tuli. Haiget läbi vaadates ütleb ta: „Influentsa! Ja ja, ka Teie. — Aga kuidas olete Teie ometi selle saanud?“

Rikaste söögilaud.

M. von Ebner-Eschenbach.

Rikkad istuvad söögilaua ümber ning priiskavad. Toitu on laual niivõrd rohkesti, et vaagnad peaaegu puutumata kööki tagasi viiakse. Teenrid lasevad endile neid tagasitoodud toite head maitsta, kuid need toidujäänused, mis sööjad on jätnud taldrekutele, peavad rändama solgiämbrisse.

Kööki oli palgatud keegi vaene naine abiks. Ta ütles: „Palun jätke mulle need riismed! Mul on kodus väikene kutsikas, kes sagedasti nalga peab kannatama. Palun lubage need riismed mu kutsikale!“

— „Heameelega,“ ütlesid teenrid ja ulatasid taldrekud vaesele naisele tühjendamiseks. Peagi oli naisterahva korv mitmekesiste toiduriismetega täidetud.

Kui ta koju jõudis, istusid naise kaks väikest last ukse lävepakul ning ootasid ema. Vaene naisterahvas häbenes, et ta pidi lastele paluma riismeid, mis olid määratud solgiämbrisse rändama.

Ta tühjendas nüüd korvi sisemuse kaussi ja asetask selle laste ette, kes

said nüüd sarnase mitmekesise maitstva söögi, kui kunagi siiasaadik.

Ent kes hiilis seal arglikult lähemale, paljas luu ja nahk? See oli naabri poolnäljane, must, lühikese karvaga koer. Ta kükitas laste ette, hakkas kiunuma, saba liputama, limpsas keelt, haugahtas korra ja vaatas küsivate pilkudega laste otsa.

Üks näritud kont teise järele lendas ta jalge ette. Ta aga purustas neid enese teravate, tugevate, tervete hammastega. Nad maitsesid temale paremini, kui toiduriismed lastele, tagasitoodud toidud teenritele, isegi hulga paremini, kui maiuspalad rikka külalistele kaetud laua ääres.

Kuningas Ahmed.

M. von Ebner-Eschenbach.

Kuningas Ahmedil oli kaks teadusehimulist poega: Behmed ja Kehmed.

Kuningas kinkis oma vanemale pojale, Behmedile, tuhat head raamatut, kuid nooremale, Kehmedile, ühe ainsa hea raamatu.

Teadusehimulised pojad hakkasid vahetpidamata lugema. Kehmed sai targaks, Behmed läks lolliks.

Vastutav toimetaja: EM. GUTMANN.

Väljaandja Kirjastus-osatühisus „ARENG“.

Trükitud „EDU“ trükikojas S. Kompassi t. 40, Tallinnas.

„Romaan“ 1928

on endiselt **kaunim, huvitavam ja väärtuslikum ajakiri Eestis.**
:-: **Lugege „Romaani“! Rutake tellimisega!** :-:

Tellimishinnad on endised:

1/1 aastas 750 mrk.; 1/2 aastas 400 mrk.; 1/4 aastas 225 mrk.; 2 kuus 160 mrk.; 1 kuus 80 mrk.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid.

IGASUGUSEID KÜÜNLAID
VALMISTAB

KÜÜNLATEHAS
STEADIN
G. RAUKAS.

TALLINN

TELEFON N° 28-93 ja N° 47.

6. Eesti Näitus - messil
1927. aastal kroonitud
I - kuldaurahaga.

Oskar Kilgas

Trikoo- ja sukavabrik.

Prii tänav, 3. TALLINNAS. Kõnetr. 2-23.

Valmistab kõrges headuses:
siidi-, floor- ja villaseid SUKKI ja
SOKKE, LASTESUKKI;
villast, puuvillast ja siidist
trikoo pesu, spordiülikondi jne.
Pesupitse, Broderii- ja Vene pitsi (klöppel)

Müük ainult en gros.

Müük ainult en gros.

Keemiatööstus

P. Vahtrik ja Ing. Chem. J. Moses

Kontor, S. Kompassi, 40, telef. 41-68

soovitab

Suurel arvul **pesusoodat, glaubersoola ja sini-
kirjuseepi** j n e. j n e. j n e. tuntud headuses.

M. Gontscharsky **Vaadi ja aami
tööstus**

Tallinnas, Paldiski mnt., 29. Tel. 19-97 ja 24-56

Soovitab:

Piirituse- ja veiniaame,
Tuletõrje veevaate,

Õlleankruid,
Kurginõusid jne.

Saadused kroonitud kõrgemate auhindadega :-: Kõige suurem tööstus sel alal kogu Eestis.
Igasugused tellimised täidetakse kiires korras täielise vastutusega.

Kõige austusega **M. Gontscharsky**

Kõige paremad lihahakkimisemasinad

„Aleksanderwerk“

kandilised ja ümmargused praepannid, head nikkel lauanoad ja kahvlid, tõukekelgud, triikimisemasinad, puusaagimise saed ja puulõhkumise kirved, ruttusoojendajad ahjud kütmiseks turvastega, koksiga, puudega j. n. e. petroleumi ahjud, jalgteed puhastamiseks rauad, puust lumelabid, liivakühvlid j. n. e. j. n. e.

ostate teie kõige kasulikumalt

A-S. W. Schneider ja Ko.

juurest

Tallinnas, Estonia puiesteel, 19.

Pühadeks

Taluverivorsti, pekiga ja ilma, Suitsuvorsti.

Teevorsti, Rulisinki, Kilu, Sardiine, Sprotte, Skumbriat, Suitsu-silmusid, Vähi, angerna j. n. e. konserve, Puu- ja aiavilja konserve, Mune, Juustu, Schveitsi, Edamer, j. n. e. Vahu- ja konvikoort.

Pariisi lauavõid

ostavad kokkuhoidlikud ja asjaundjad perenaised

ainult **P. K. „ESTONIA“** kauplustes

Turu ääres (telef. 8-45) ja Mürivahe t. (Laenu pangamaja, t. 35-09)

G. HEINMANN

kondiitriäri ja
kohvik

S. Karja tän. 4, kõnetr. 20-47

Palun külastage minu äris

rikkalikku jõulupühade väljapanekut.

Suures valikus martsipan- ja šokolaadivigureid, mesikooke, mesiküpsiseid; omas tööstuses valmistatud šokolaadikompvekke maitserikas-tes jõulukarpides.

Peale selle alati värsked tor- did, koogid, küpsised, Viini ja kol- lane sai.

Pühadetellimiste

vastuvõtmine.

Ilusaim ja väärtuslikum kingitus jõuluks

on Romaani iluköites aastakälgud.

Aastakäik 1922 ilu- ja poolnahkköites 700.

"	1923	"	"	900.
"	1924	"	"	950.
"	1925	"	"	950.
"	1926	"	"	950.
"	1927	"	"	950.

Kõitmatä 200 mk odavam. Saada kõigist suurematest rmtkpl. ja talitusest, **Müürlahetän, 16, telefon 12-53**

MAX JOHANSON'I

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühike jalg 6

Kõnetraat 30-89

Teatan oma lugupeetud tellijatele et kõiksugu **hooaja uudised Londonist** kohale on jõudnud. Eriti moodsaid palitu- ja ülikonna- riideid, niisamuti smokingi-, fraki- ja kasukariideid kuulsamatest Inglise firmadest, enneolemata suures valikus

Austusega **M. Johanson.**

KUI TAHAT JULGEST' ELADA, SIIS „EKA'S“ ENNAST KINNITA! Meie kõige suurem ja kapitalikindlam kodumaa kinnitusselts

EESTIMAA KINNITUS AKTSIA-SELTS „EKA“

Tallinnas, Pikk 6, omas majas. TOIMETAB ELU-, TULE- ja MUID KINNITUSI. Elukinnituse teel muresete enese vanaduse eest ning kindlustate oma lapsi teie enneagse surma juhuseks.

Philips lampe
Philips raadiokaupasi
Elektri kütte- ja keedunõusi
ostke

A.-S. KAPSI & Ko.

Tallinn,
Harju 46

Tartu,
Suurturg

Uue aasta kingituseks loositakse meie ostjate vahel väärtuslikke kaupasiid

50.000

marga väärtuses. Lähemat äri vaateaknal ja ajalehtedes.

3. / 16. 1938

Ar. 307E

NIGULISTE TÄNAV Nr. 6

apteegi vastu.

Riiete keemiline puhastuse ja kiirpressimise tööstus

“VESTA”

kõige uuema Ameerika meetodi järele, selle alal kaua töötanud ja täiesti vilunud meistri juhatusel.

Riiete pressimine selle meetodi järele on riidele väga kasulik. Vacuum süsteem imeb riidest tolmu ja mustuse. Kestev kuum aur steriliseerib riide, surmab kõik idud ja kõrvaldab kehalõhnaid.

Selle meetodi abil pressimine ergutab riide karva, ee naldab läike, annab riidele tagasti original värvi ja puhta, värske ning uuz välimuse.

Riie ei saa mitte rebitud ega venitatud, nagu vana, triikrauga pressimise juures.

Meeste ja naisteriiete: ülrikondade, kostüümide, palitute jne. kiirpressimine ja puhastamine igasugu plekkidest. Riiete parandus.

Ülrikonna pressimine 15 minuti jooksul.

Ootamiseks eriruum.

Äratoomine ja kojusaatmine tasuta.

Ka kantud ülrikond näeb välja veel hea ja nagu uus, kui ta on alati korralikult puhastatud ja pressitud

„VESTA“

juures.

NIGULISTE TÄNAV Nr. 6

apteegi vastu.